

**IV. SEMINAR O IZGONU SLOVENCEV
ZA PROFESORJE ZGODOVINE NA
OSNOVNIH IN SREDNJIH ŠOLAH BO
25. NOVEMBRA 2006**

**POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI
PRI POŠTI 1102 LJUBLJANA**

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945 LJUBLJANA, OKTOBER 2006 – Št. 65

Redna letna skupščina Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 20. septembra 2006 v Mariboru

V Mariboru so se začeli zbirati delegati 85 Krajevnih organizacij DIS že kmalu po deveti uri. Pred začetkom skupščine DIS so si lahko ogledali razstavo publikacij, ki jih izdaja DIS, elaborate o vojni škodi, prijave na razpise Ministrstva za kulturo in gradiva, vezana na sodelovanje pri razpisu Komisije Evropske unije. Na razstavi je bila tudi knjiga z imeni vseh darovalcev sredstev za obnovo ostrešja in streh zbirnega taborišča za izgon Slovencev – hlevov pri gradu Rajhenburg. Ob 10. uri se je začela seja s kulturnim programom, ki ga je izvajal moški pevski zbor Slava Klavora. Nato je začela seja predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**, ki se je zahvalila pevskega zboru in pozdravila navzoče delegate in goste. Posebej je pozdravila župana Mestne občine Maribor **Borisa Soviča**, predsednika Zveze slovenskih izseljencev iz Celovca **Jožeta Partla** in predsednika KO DIS Zagreb **Alojza Kramarja**.

V imenu krajevnih organizacij DIS Maribora je delegate pozdravila **Mira Zoltan**. Po sprejetem dnevnem redu je predsednica DIS predlagala delovno predsedstvo v sestavi: **Majda Cvetanovski**, delegatka iz Maribora Tabor, **Ivan Birska**, delegat iz Branika, in **Karel Levak**, delegat iz Artič pri Brežicah. Za zapisničarico je bila imenovana **Danica Velkavrh**, za overovatelja pa **Anton Naroglav**, delegat iz Ljubljane Vič-Rudnik, in **Vinko Gabršek**, delegat iz Litije. V verifikacijsko komisijo so bili izvoljeni: **Jakob Medja**, delegat iz Bohinja, **Štefan Marjetič**, delegat iz Brestanice, in **Majda Ferletič**, delegatka iz Maribora Pobrežje. V komisijo za sklepe so bili izvoljeni: **Franc Žičkar**, delegat iz Leskovca pri Krškem, **Marjan Špegelj**, delegat iz Mute-Podvelka-Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica, **Marija Mejač**, delegatka iz Hrastnika, in **Vlado Kovačič**, delegat iz Ormoža.

Poročilo o delu Skupščine DIS in njenih

organov od junija 2005 do junija 2006 so delegati dobili v pisni obliki, vseeno pa je v uvodu predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** še poudarila:

»Kar zadeva organizacijske dejavnosti, je značilno, da vsi organi društva, kljub starosti članstva, delujejo in da v KO DIS redno sklicujejo občne zборе s kulturnimi programi in s tem omogočajo povezanost članstva, hkrati pa ustvarjajo pogoje za aktivnost starejših ljudi v tretjem življenjskem obdobju. **Oskrbovalni programi za pomoč na domu morajo dobiti prednost.**

Vse hvale vredno je, da KO DIS uspejo zbrati članarino od članov in prispevek za Vestnik DIS.

Naša dejavnost se odvija tako hitro, da ni časa, da bi se ustavili in sproti ocenili doseženo, se veselili nad uspehi in ozaveščali članstvo o tem. Tudi od tistih 8000 svojcev, ki so prejeli odškodnine za fizično in psihično trpljenje po svojih sorodnikih, pričakujemo, da se bodo vključili v KO DIS.

V teh dneh je zopet precej vprašanj o izplačilu odškodnin.

Tisti, ki obveznic po zakonu o vojni škodi še niso prodali, so v **teh dneh dobili 5. obrok z obrestmi vred**. Višina obroka je odvisna od števila mesecev nasilja. **IOM** zaključuje delo in obveznosti po nemškem zakonu Spomin, odgovornost, prihodnost konec septembra 2006. Vsi za umrlimi verjetno ne bodo dobili drugega obroka; rešenih tudi še ni nekaj pritožb.

Z avstrijskim Skladom sprave smo odlično sodelovali in ni res, kar je pred dnevi v Delu napisal neki novinar, da je Avstrija plačala upravičencem samo en obrok odškodnine za prisilno delo. Avstrija je vsem vlagateljem plačala odškodnino v celoti in v enem znesku.

Sedaj je ostalo odprto vprašanje gmotne škode, katere poravnava mora zagotoviti slovenska država. Vladnim organom smo dali dovolj podatkov in predlogov, da se že

končno lahko sprejme politična odločitev glede tega.

Na vseh sestankih člani DIS opozarjajte, naj kličejo poslance, ki so jih volili, sprašujejo o tem, kdaj bo zakon o vojni škodi prišel na dnevni red Državnega zbora RS, KO DIS pa naj poročajo Izvršnemu odboru DIS, s katerimi poslanci so opravili razgovore, da bi čimbolj usklajeno delovali.

Brez aktivnosti vseh organizacij DIS, brez ustvarjanja javnega mnenja, se bo zadeva odškodnin za gmotno škodo še dolgo vlekla. Na nerešena vprašanja gmotne škode smo opozarjali slovensko javnost na množičnih zborovanjih, na TV, radiu, v publikacijah.

Verjetno je naša usoda, da bomo morali, dokler bomo živi, razlagati o našem trpljenju ne le v izgnanstvu in begunstvu, ampak tudi o težkem življenju in odsotnosti vsakršne pomoči v času otročstva po vrnitvi iz izgnanstva. **Zato ne sme biti zabrisana meja med nasilnimi dejanji okupatorja in njihovimi pomagači in žrtvami druge svetovne vojne – žrtvami nacizma in fašizma.**

Zato je tako pomembna skrb našega društva za ohranjanje zgodovinskih dejstev, spominov in pričevanj ter ohranjanje in razvijanje muzejske dejavnosti.

Z veseljem lahko povem, da smo s pomočjo KO DIS uspeli z množičnimi zborovanji, razstavami, izdajo II. knjige Spominov in pričevanj, raznih brošur, izdelali smo razne projekte, **s katerimi opozarjamo na naše pravice in na ohranjanje zgodovinskega spomina.**

Posebno pa je pomembno, da v teh dneh nadaljujemo obnovo **zbirnega taborišča – grajskih hlevov**. V postopku obnove so zunanja fasada objekta, drenaža, odvodnjevanje meteornih voda in izdelava pogradov. Otvoritev vseh teh opravljenih del bomo opravili ob dnevu izgnancev v začetku junija 2007.

19. septembra smo imeli ob hlevih sestanek s predstavniki **mariborske in celjske škofije**

in geometrom iz katastra, da smo postavili še mejnike za zemljišče ob delu hlevov, ki jih ima DIS v najemu za 99 let, tako da bo ta najem za 99 let, z okoliškimi zemljišči vred, vpisan v zemljiško knjigo.

Kot smo dejali, bo obnova potekala skladno s pridobljenimi sredstvi od Ministrstva za kulturo in sponzorjev. **To nam uspeva. Vendar pa naj bi vsi člani, ki tega še niso storili, prispevali 1000 SIT.** O dejavnosti DIS smo govorili tudi na **Mednarodnem kongresu o starejših ljudeh**, ki je bil v Ljubljani 1. oktobra lani. Šele ob tej mednarodni primerjavi smo lahko videli, kako pomembno dejavnost opravlja DIS po vsej Sloveniji v zvezi z ustvarjanjem pogojev za aktivnost starejših ljudi – žrtev vojnega nasilja. V okviru mednarodne dejavnosti je bila končno letos izvedena tudi strokovna ekskurzija v Arolsen.

Na sedežu društva je zbrana dragocena dokumentacija o delovanju DIS v teh 15 letih, gradivo o prisilnem delu, o vojni škodi, dokumentacija o nastajanju zakonov, pobudah, dopisovanju z nemškimi uradi, državnimi organi, video kasete, slikovno gradivo. Posebno kroniko aktivnosti pa predstavlja Vestnik DIS.

Mogoče se bo kdaj našla kakšna ustanova, ki bo vse to proučila in napravila analizo, kaj je bilo treba narediti, da uveljavlja pravice po slovenskih zakonih okrog 70.000 Slovencev, po nemškem 12.000 in avstrijskem več kot 2000. Ne bodo verjeli, da so to naredili sami starejši ljudje in sami žrtve vojnega nasilja in prisilili državo, da je zbrane argumente in gradiva Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 vgradila v zakone.

V teh 15 letih delovanja smo postali aktivno civilno družbeno gibanje, ki združuje veliko starejših ljudi – žrtev vojnega nasilja in jim vsestransko pomaga.«

*Ivica Žnidaršič
predsednica DIS*

Leta 2005 je bilo obnovljeno ostrešje in streha hlevov – zbirnega taborišča za izgon Slovencev, sedaj pa obnavljajo fasado celotnega objekta. Foto: A. Rupar

Med delegati skupščine DIS od leve proti desni: Ivica Žnidaršič, Boris Sovič, Jože Krizancič, Jože Partl in Janez Komljanec. Foto: A. Rupar

POROČILO O DELU SKUPŠČINE DIS IN NJENIH ORGANOV OD JUNIJA 2005 DO JUNIJA 2006

ORGANIZACIJSKA DEJAVNOST

Tudi v obdobju, za katero dajemo poročilo, so vsi organi Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 redno delovali. Skladno s statutom so bile organizirane seje Skupščine DIS in seje Nadzornega odbora DIS ter seje Izvršnega odbora DIS. Člani organov DIS so za seje vnaprej prejeli predloge dnevnih redov sej in obširna gradiva, da so se lahko za seje pripravili in aktivno sodelovali pri odločitvah. Udeležba na sejah Skupščine DIS in Izvršnega odbora DIS je bila zelo dobra.

Zelo dobro delujejo tudi Krajevne organizacije DIS, saj skoraj vse redno organizirajo občne zbornice, na katerih članom poročajo o delu in finančnih vprašanjih. Na zborih imajo tudi kulturne prireditve. Člani odborov KO DIS obiskujejo starejše osamele člane, zbirajo članarino in prispevke za Vestnik, zbirali so prispevke za obnovo ostrešja in strehe dela grajskih hlevov – največjega zbirnega taborišča za izgon Slovencev. Skrbijo za udeležbo na osrednjih prireditvah in sejah, ki jih organizira DIS v republiškem merilu.

Nekatere Krajevne organizacije DIS so se dobro odzvale na predlog, da bi v članstvo DIS vključili potomce in svojce izgnancev in beguncev.

Sodelovanje med organi DIS in krajevnimi ter območnimi organizacijami je zelo dobro, kar kaže tudi vse več informacij iz KO DIS v Vestnikih DIS in tudi udeležba vodstva in članov organov DIS na občnih zborih in prireditvah, ki jih pripravljajo KO DIS. V teh neposrednih stikih poteka medsebojno informiranje ne le vodstev, ampak tudi članov DIS, ki se teh zborov polnoštevilno udeležujejo. To vpliva na veliko povezanost članstva DIS in k uspešnosti vseh programov in akcij, ki se jih loteva naše društvo. Prek organov DIS in krajevnih organizacij se zagotavlja redno sodelovanje in obveščanje članov DIS. Še vedno so vprašanja o odškodninah za prisilno delo po nemškem zakonu za umrle upravičence, še vedno se najde kdo, ki ni uveljavil pravic po slovenskem zakonu. To so zlasti Slovenci na tujem. Veliko je bilo vprašanj v zvezi z novim načinom dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja in davčno napovedjo. V zvezi s temi vprašanji smo se pogovarjali z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, z Ministrstvom za finance, Davčno upravo in Slovensko odškodninsko družbo ter pošiljali informacije članstvu DIS preko KO DIS in Vestnika DIS.

Območno posvetovanje Društva izgnancev Slovenije

Za usklajevanje dejavnosti vseh organizacij

Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 so bila organizirana območna posvetovanja s predsedniki, tajniki in blagajniki KO DIS po območjih.

Na posvetih so bila obravnavana naslednja vprašanja: uresničevanje programa skupnih aktivnosti organizacij DIS v letu 2006 in 2007, finančno-materialno poslovanje Krajevnih organizacij DIS in financiranje skupnih aktivnosti DIS v letih 2006 in 2007 ter tekoče naloge in odgovori na vprašanja.

Območni posveti so bili: **25. oktobra 2005 v Ljubljani** za KO DIS ljubljanskega in dolnjskega območja; **21. novembra 2005 v Gornji Radgoni** za območno posvetovanje za Pomurje in mariborsko področje; **26. januarja 2006 v Krškem** za 30 krajevnih organizacij Posavja in Zasavja; **1. marca 2006 na Koroškem** in **25. aprila 2005 na Bledu** za območje Gorenjske.

PRIZADEVANJA ZA UVELJAVITEV ODŠKODNIN ZA GMOTNO ŠKODO, NASTALO MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Medresorski komisiji Vlade Republike Slovenije za obravnavo vprašanj vojne škode smo posredovali vse podatke o vojni škodi s predlogi in stališči do tega vprašanja. Na množičnih zborovanjih smo slovensko javnost v prisotnosti predsednika parlamenta, predsednika RS in državnih organov opozarjali na nerešena vprašanja odškodnin za odvzeto premično in uničeno nepremično premoženje. O teh zahtevah DIS so poročali tudi televizije, radio, lokalne televizije in lokalne radijske postaje.

Ko je bil v Sloveniji nemški zunanji minister **Frank-Walter Steinmeier**, smo napisali slovenskemu zunanjemu ministru pismo z vprašanjem, ali so se slovenski vladni predstavniki z njim pogovarjali tudi o vojni odškodnini, ki nam jo je Nemčija dolžna, odgovora od ministra še nismo dobili. Zadovoljni smo s pobudami, ki jih o vprašanjih nerešene vojne odškodnine v Državnem zboru postavlja poslanec **mag. Franc Žnidaršič**.

Pomembno je, da so na Fakulteti za družbene vede dali v izdelavo prvo diplomsko nalogo o škodi, ki so jo v Sloveniji povzročili okupatorji med drugo svetovno vojno. Mentor naloge je bil profesor dr. **Damijan Guštin**, ki je član Medresorske komisije Vlade RS za obravnavo vprašanj vojne škode, diplomant pa Gregor Kaplan. Precej pri reševanju vprašanj vojne škode lahko storijo tudi Krajevne organizacije DIS in člani DIS s pogovori s poslanci svojega območja, da bodo ti posebej podprli zahteve Društva izgnancev Slovenije in bo zakon o gmotni škodi prišel v doglednem času v Državni zbor RS.

Velika udeležba delegatov KO DIS na skupščini Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 20. septembra 2006. (Foto: Alojz Rupar)

SPOMINSKE PRIREDITVE V ČASU OD JUNIJA 2005 DO JUNIJA 2006

Prireditve v Radišah

V Radišah na avstrijskem Koroškem je bila **25. septembra 2005** prireditve ob 60. obletnici vrnitve iz izgnanstva. Prireditve je organizirala Zveza slovenskih izseljencev iz Celovca. Slavnostni govornik je bil predsednik Zveze **Jože Partl**. Prireditve sta se udeležila tudi predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** in član IO DIS **Albin Pražnikar**.

Razstava o izgonu Slovencev

V Muzeju novejših zgodovine v Ljubljani je Društvo izgnancev Slovenije pripravilo **8. decembra 2005** razstavo o izgonu Slovencev. Ob pestrem kulturnem programu so številni udeleženci prisluhnili govoru predsednice DIS **Ivice Žnidaršič** in predsednika RS **dr. Janeza Drnovška**. Oba govora sta bila objavljena v Vestniku št. 61, decembra 2005.

Razstava je bila odprta mesec dni. O razstavi je bil posnet tudi televizijski film in dvakrat predvajan na TV ter objavljenih nekaj informacij v tisku in RTV.

Pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Murnca do Telč

Krajevna organizacija DIS **Šentjanž** je pod pokroviteljstvom in s finančno pomočjo Društva izgnancev Slovenije **29. aprila 2006** organizirala četrti pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Murnca do Telč. Na zaključni prireditvi je govoril **Janez Komljanec**, podpredsednik DIS. Pohoda se je udeležilo okrog 90 pohodnikov, med njimi tudi poslanec **DZ mag. Franc Žnidaršič**. Pohodnike so pozdravili tudi predsednica KO DIS **Šentjanž Terezija Repovž**, predsednik KO DIS Krmelj-Tržišče **Ivan Repše** in član IO DIS **Alojz Rupar**.

Pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke

Krajevna organizacija DIS **Bučka** je pod pokroviteljstvom Društva izgnancev Slovenije **16. julija 2005** organizirala prvi pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke. Pohod je bil dolg 9 km. Slavnostni govornik na zaključni prireditvi je bil poslanec **DZ mag. Franc Žnidaršič**, izganec in rojak z Bučke. Drugi pohod od Telč do Bučke je bil organiziran 15. julija 2006. Zaključna prireditve je bila namenjena tudi obeleževanju 65. obletnice izгона Slovencev in 15. obletnice usta-

novitve prve Krajevne organizacije DIS v Sloveniji na Bučki. Predsednica KO DIS Bučka **Silva Marjetič** je v govoru podrobno opisala vse pobude, ki so jih dajali rojaki Bučke za uveljavljanje pravic slovenskih izgnancev in beguncev.

60. obletnica delovanja Zveze slovenskih izseljencev

V Radišah na avstrijskem Koroškem je bila 30. aprila 2006 osrednja prireditve ob 60. obletnici delovanja Zveze slovenskih izseljencev. Glavni razlog za ustanovitev zveze je bil, da se Slovincem vrne posest, ki jim je bila odvzeta v času izгона v letih 1942–1945. Ta jubilej so počastili z bogatim kulturnim programom. Slavnostni govornik je bil predsednik Zveze **Jože Partl**, ki je predstavil probleme izgnanih Slovencev in delovanje Zveze. Prireditve sta se v imenu DIS udeležili **Anka Tominšek**, članica IO DIS, in **Ivica Žnidaršič**, predsednica DIS, ki je ob tej priložnosti podelila najvišje odličje DIS **Jožetu Partlu**, **Radu Janežiču** in **Francu Resmannu**.

Odkritje spomenika v Trbovljah

V okviru obeleževanja 65. obletnice izгона Slovencev in 15. obletnice osamosvojitve Slovenije je Krajevna organizacija DIS Trbovlje 2. junija 2006 organizirala prireditve in odkritje spomenika izgancem, beguncem in drugim žrtvam vojnega nasilja. Govornika sta bila župan Občine Trbovlje **Bogdan Barovič** in poslanec Državnega zbora RS **mag. Franc Žnidaršič**, ki sta tudi odkrila spomenik. Prireditve in odkritja spomenika so se udeležili predstavniki KO, 16 praporščakov DIS in številna delegacija DIS.

Osrednja prireditve ob 65. obletnici izгона Slovencev in 15. obletnici delovanja Društva izgnancev Slovenije 1941–1945

V sredo 7. junija 2006 je bila v Ljubljani, v parku Mostec osrednja prireditve, ki so jo organizirali Izvršni odbor DIS in Krajevne organizacije ljubljanskega območja. Slavnostna govornica je bila predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**, ki je podrobno predstavila 15-letno delo Društva izgnancev Slovenije in izgon Slovencev pred 65 leti. Nato je govoril predsednik RS **dr. Janez Drnovšek** ter številni gostje. Prireditve je spremljal bogat kulturni program, ki mu je sledilo prijetno druženje udeležencev. Celotna vsebina prireditve je bila objavljena v Vestniku št. 64, posnet pa je bil tudi film o prireditvi, ki

Delovno predsedstvo na skupščini DIS, od leve proti desni Ivan Birsa iz Komna, Majda Cvetanovski iz Maribora in Karl Levak iz Artič pri Brežicah. (Foto: I. Žn.)

je na voljo vsem Krajevnim organizacijam DIS, katerim je bil posredovan naslov, kje lahko video kaseto naročijo.

Srečanje gorenjskih izgnancev in beguncev

Krajevne organizacije DIS gorenjskega območja so **30. junija 2006** organizirale prireditve za člane vseh osmih Krajevnih organizacij DIS. Na prireditve je prišlo veliko več članov DIS, kot so pričakovali. Namenjena je bila obeleževanju 65. obletnice izгона Slovencev in predstavitvi II. knjige »Spominov in pričevanj«. Udeležence je najprej pozdravil **Marjan Sitar**, predsednik KO DIS Bled, ki je bil tudi organizator prireditve. Prireditve se je udeležila tudi petčlanska delegacija Skupščine DIS. Udeležencem je govorila tudi predsednica DIS. V kulturnem programu so tudi sami izgnanci recitirali svoje pesmi.

MEDNARODNA DEJAVNOST

- 9. maja 2006 je Komisija za stike s kraji izgnanstva pod vodstvom **Zdenke Kaplan** organizirala in vsebinsko dobro pripravila **strokovno ekskurzijo** za člane organov Skupščine DIS in predsednike KO DIS v dokumentacijski center v **Arolsen**. Udeleženci so se seznanili z delovanjem tega največjega arhiva o žrtvah druge svetovne vojne in pomenom, ki ga je imela ta ustanova tudi pri dajanju podatkov o slovenskih izgnancih, prisilnih delavcih, pri uveljavljanju pravic po nemškem in avstrijskem zakonu. Stroške so krili udeleženci sami, nekaj pa sta prispevala Istrabenz in Mercator.

V okviru te strokovne ekskurzije sta bila izvedena pogovora z županoma v Neresheimu in Rudolstadt ter obisk grobov slovenskih izgnancev v Neresheimu in Kasslu.

Razgovori z župani in predstojniki samostanov so bili pomembni. Tako smo na primer v Neresheimu ugovarjali prekovanju grobov slovenskih izgnancev. Ko tam kakšen pater umre, prekopljejo grob katerega od slovenskih izgnancev. Zaradi protesta DIS se bo to sedaj urejalo.

- **Župan nemškega mesta Rudolstadt**, ki se je udeležil prireditve DIS 4. junija 2005 na gradu Rajhenburg, je avgusta 2005, ko je bil na oddihu v Sloveniji, podaril za obnovo hlevov – zbirnega taborišča za izgon Slovencev 1000 evrov.

- **Dijaki nemške gimnazije v Rudolstadt** pišejo maturitetno nalogo o slovenskih izgnancih in prisilnih delavcih in so v ta namen sestavili vprašalnik, ki smo ga objavili v 63. št. Vestnika DIS. Na vprašalnik s 23 vprašanji je doslej odgovorilo 11 izgnancev in prisilnih

delavcev. Odgovore smo prevedli v nemški jezik in odposlali dijakom v Nemčijo. **Pričakovali smo večji odziv prisilnih delavcev na to pobudo.**

- Sodelovanje na **mednarodnem šolskem in mladinskem natečaju** sklada »Spomin, odgovornost, prihodnost«. Tema letošnjega natečaja se je glasila: »Kateri moški ali ženske so se ob izkušnjah iz druge svetovne vojne in diktaturah 20. stoletja pogumno in odločno zavzemali za mir v Evropi in svetu.« Razpis smo objavili v Vestniku DIS št. 62, vendar na ta razpis žal ni bilo odziva.

- V Vestnikih št. 59 in št. 62 smo objavili točen naslov, telefonske številke in čas možnosti klicev v slovenskem jeziku na **Mednarodno organizacijo za migracije (IOM)** v Ženevi v zvezi z raznimi vprašanji glede odškodnin. Vsi zainteresirani so bili obveščeni, da bo zadnji datum za izplačila po nemškem zakonu Spomin, odgovornost, prihodnost **30. september 2006**. Mednarodno organizacijo za migracije smo zaprosili za dodelitev pomoči za organizacijo oskrbovalnih programov za starejše, osamele in invalidne člane žrtve nacizma in fašizma. Odgovora še nismo prejeli.

Na povabilo DIS se je osrednje prireditve ob 65. obletnici izгона Slovencev v Ljubljani, v Mostecu, udeležil tudi direktor Mednarodne poizvedovalne službe **C. C. Biedermann**. Iz njegovega pozdravnega govora so udeleženci prireditve lahko izvedeli, kako je ta ustanova v **Arolsen** pomembna za hrambo in posredovanje podatkov o žrtvah druge svetovne vojne.

Na prireditvi v Mostecu je sodelovala tudi delegacija Zveze slovenskih izseljencev iz Celovca s predsednikom **Jožetom Partlom** na čelu. Dobro sodelujemo tudi pri zbiranju gradiva za razširitev muzejske zbirke na gradu Rajhenburg tudi o izgonu koroških Slovencev.

Delegacija DIS je sodelovala na območnem zboru Krajevne organizacije DIS v Zagrebu 14. aprila 2006. Člani te organizacije pa so se udeležili tudi osrednje prireditve DIS v Ljubljani 7. junija 2006 v Mostecu in prireditve ob 15. obletnici ustanovitve prve KO DIS na Bučki 15. julija 2006.

Sodelovali smo na mednarodnem kongresu o starejših ljudeh, ki je bil 1. oktobra 2005 v Ljubljani, in poročali, kako naše društvo združuje izgnance in prisilne delavce, ne le na republiški ravni, ampak s svojimi organizacijami po vsej Sloveniji povezuje starejše ljudi in jim daje možnost, da so aktivni v tretji življenjski dobi. Pa ne samo to, naše društvo je poskrbelo, da sta se jim izboljšala kvaliteta življenja in zlasti tudi finančni položaj.

Pogled na hleve in konjušnico z dvoriščne strani. Obnova fasade taborišča (september 2006).

Foto: A. Rupar

RAZPIS KOMISIJE EVROPSKE UNIJE ZA OHRANITEV IN OBELEŽITEV GLAVNIH KRAJEV IN ARHIVOV, POVEZANIH Z DEPORTACIJO

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 se je v roku **28. februarja 2005** prijavilo na razpis **Komisije Evropske unije za ohranitev in obeležitev glavnih krajev in arhivov, povezanih z deportacijami**.

Prijavljeni projekt se je moral začeti izvajati 1. julija 2005 in končati 30. junija 2006. V obsežnem projektu, ki ga je bilo treba izdelati za prijavo na razpis, je Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 prijavilo za sofinanciranje stroškov organizacijskih dejavnosti pri zbiranju podatkov o vseh pomnikih, vezanih na izgnanstvo in umrle izgnance, zbiranje spominov in pričevanj o prisilnem delu ter predmetov iz izgnanstva in begunstva, odpiranje razstav in obeležij o žrtvah fašizma in nacizma, urejanje arhivov o umrlih in živih prisilnih delavcih itd. **Komisija Evropske unije je predloženi projekt sprejela in 14. decembra 2005 poslala v podpis pogodbo.** Dne 30. decembra 2005 so nas iz Komisije Evropske unije obvestili, da lahko črpano sredstva za izvajanje programa iz odobrenega projekta v višini 27.253,91 evrov. K predloženemu projektu pa je moralo Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 dodati 12.912,20 evrov lastnih sredstev. **Dne 29. avgusta 2006 je bilo poslano Evropski uniji strokovno poročilo o izvedbi projekta in finančno poročilo skladno s podpisano pogodbo z vsemi priloženimi računi in drugimi prilogami.**

PUBLICISTIČNA IN ZALOŽNIŠKA DEJAVNOST DIS

Povezano s programi in prireditvami ob 65. obletnici izгона Slovencev in 15. obletnici delovanja Društva izgnancev Slovenije je izšla na 512 straneh **II. knjiga Spominov in pričevanj**. V knjigi je v uvodnem poglavju opisan povratak Slovencev iz izgnanstva in sistem delovanja 40 repatriacijskih baz v Sloveniji, za izgnance in druge razseljene osebe po koncu druge svetovne vojne. V knjigi je objavljenih 193 spominov in pričevanj, 46 pesmi in 103 fotografije iz obdobja izgnanstva Slovencev. V okviru projekta Evropske unije smo izdali v nemškem jeziku brošuro »Muzej slovenskih izgnancev v Brestanici«, zloženko »Slovenski izgnanci 1941–1945« v nemškem in angleškem jeziku in zloženko v slovenskem jeziku »Opazovalnice ob nemško-italijanski okupacijski meji«. Finančno smo pomagali Krajevnim organizacijam DIS Dole pri Litiji pri izdaji brošure »Spet doma« in KO DIS Radlje ob Dravi, Muta, Podvelka, Ribnica

na Pohorju, Vuzenica pri izdaji brošure »Drava joče«.

Interno glasilo Vestnik DIS

Po programsko-volilni Skupščini DIS je izšlo **pet števil** Vestnika DIS in sicer: septembra 2005 na 16 straneh, decembra 2005 na 12 straneh, februarja 2006 na 10 straneh, maja na 16 in julija 2006 zopet na 16 straneh. Vseh 5 števil Vestnika je izšlo v povečanem obsegu, naklada pa se je zmanjšala zaradi velike umrljivosti članov. Zato priporočamo Krajevnim organizacijam DIS, da zaprosijo svoje umrlih članov, da na svoje ime naprej naročajo Vestnik in se včlanijo v društvo. Nižja naklada in povečan obseg stroške tiska Vestnika zelo draži. Vestnik DIS je pomembno informacijsko glasilo za člane, hkrati pa izjemno dokumentacijsko in študijsko gradivo za vse, ki jih problematika izgnanstva in begunstva zanima, **pomeni dragoceno kroniko** o delovanju DIS v minulih 15 letih.

Sodelovanje s tiskom in RTV

Uredništva časopisov, Radia in Televizije so bila obveščena o vseh pomembnejših aktivnostih in prireditvah DIS. Vse več informacij o dejavnosti KO DIS se pojavlja tudi v lokalnih časopisih, radijskih poročilih in lokalnih TV. Bilo je posnetih in predvajanih kar nekaj daljših pogovorov in oddaj o izgnanstvu, kot enourna oddaja na Radiu Slovenija - Valu 202 in na Radiu Maribor, polurna oddaja na Radiu Slovenija »Sledi časa«, na državni praznik 25. junija 2006 in druge oddaje.

NADALJEVANJE OBNOVE GRAJSKIH HLEVOV

V prvi polovici leta 2005 je bilo obnovljeno ostrešje in strehe dela grajskih hlevov, ki jih ima Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 v najemu za 99 let. Pogodba o tem je bila podpisana z Mariborsko škofijo septembra 2004.

Strehe in ostrešje taborišča (hlevov) so bili obnovljeni v glavnem s prispevki organizacij DIS na vseh ravneh in članov DIS. Za nadaljnjo obnovo pa vlaga velike napore Skupščina DIS, da se bo obnova nadaljevala v letu 2006 in v letu 2007. **V ta namen je DIS izvedel in podpisal nekaj uspešnih pogodb.**

Dne 29. novembra 2005 smo povabili v Brestanico na ogled zbirnega taborišča – dela grajskih hlevov – 21 županov slovenskih občin. Po ogledu hlevov je bil v gradu Rajhenburg še daljši pogovor z župani.

Ta dan je 21 županov podpisalo listino o nameri, s katero so se obvezali, da

Predstavniki DIS, mariborske in celjske škofije ter podjetja Eurosad so se 19. 9. 2006 sporazumeli o katastrski odmeri zemljišča okrog hlevov, ki jih bo imel DIS v najemu za 99 let. (Foto: Alojz Rupar)

bodo podpirali prizadevanja DIS pri skrbi, da se ta spominski objekt še dalje postopno ureja kot spomenik o nasilju, ki ga je nad Slovenci izvajal okupatorski sistem fašizma in nacizma med drugo svetovno vojno. Listino so podpisale: občine Krško, Sevnica, Brežice, Bistrica ob Sotli, Podčetrtek, Kozje, Škocjan, Radeče, Podvelka, Muta, Radlje ob Dravi, Slovenska Bistrica, Ljutomer, Hrastnik, Zagorje ob Savi, Litija, Gornja Radgona in Mestne občine: Slovenj Gradec, Novo mesto, Maribor in Ljubljana.

Pismo drugi skupini 28 županov smo s predlogom za podpis listine poslali 27. marca 2006 in dobili odgovor od 26 županov, da bodo listino o nameri sodelovanja podpisali.

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 je 10. januarja 2006 vložilo na **Ministrstvu za kulturo RS** elaborat za sofinanciranje nadaljnje obnove zbirnega taborišča - hlevov in konjušnic pri gradu Rajhenburg in na razpisu uspelo. **Za leto 2006 smo tako že zagotovili 13.125.000.- SIT, za leto 2007 pa 5.667.000.- SIT.**

V okviru sodelovanja z **Ustanovo Franc Rozman - Stane** je ta ustanova za obnovo hlevov v letu 2006 prispevala 300.000.- SIT, Krka Novo mesto pa tudi 300.000.- SIT.

Članstvo DIS je preko Krajevnih organizacij DIS v letu 2006 tudi prispevalo nekaj malega sredstev. **Pričakujemo pa, da bodo vsi člani, ki še niso prispevali, dali po 1000 SIT v ta namen.**

Ko smo imeli zagotovljena sredstva, smo ves julij in avgust 2006 opravljali aktivnosti za izbiro izvajalcev del, pridobitev strokovnjakov za strokovni nadzor, imenovanje komisije za izbiro najugodnejšega ponudnika za izvajanje obnove in druge organizacijske naloge v tej zvezi. **Tako se obnovitvena dela že izvajajo.**

FINANCIRANJE

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 ima financiranje urejeno s pogodbo z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, ki financira tretjino programa DIS posebnega družbenega pomena. V pogodbi so točno navedeni nameni in za katere programe lahko DIS uporablja sredstva, ki jih dobi iz proračuna Republike Slovenije.

Del programov in akcij financira DIS iz dela članarine, ki jo pošljejo Krajevne organizacije DIS, in sicer dobi DIS 800 SIT od 1800 SIT.

Vestnik DIS se financira s prispevki prejemnikov Vestnika DIS, in sicer je za celo leto ta prispevek 900 SIT. V letu 2007 bomo članarino in prispevke za Vestnik DIS zbirali že v evrih.

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 vlaga velike napore, da pridobiva preko razpisov Ministrstva za kulturo RS in Evropske unije dodatna sredstva za nadaljnjo obnovo grajskih hlevov, največjega zbirnega taborišča za izgon Slovencev, in za ohranjanje zgodovinskega spomina ter hrambo pomembnih arhivov, s katerimi razpolaga DIS. Zato bodo letos s pomočjo sredstev Ministrstva za kulturo urejeni kanalizacija, odvodnjavanje in zunanja fasada hlevov.

Poleg financiranja dejavnosti DIS pa Skupščina DIS pomaga tudi Krajevnim organizacijam DIS pri financiranju praporov, spominskih plošč, spomenikov in izdajanju brošur in organizacije prireditvev.

V letu 2005 so znašali prihodki Društva izgnancev Slovenije skupaj 36.260.059,84 SIT, izdatki pa 36.169.892,92 SIT, ostanek je 90.166,92 SIT.

Prihodki za obnovo ostrejša in streh dela zbirnega taborišča - hlevov pri gradu Rajhenburg - so znašali samo v letu 2005 17.227.201,77 SIT.

Krajevne organizacije DIS so prejele razčlenjen zaključni račun Skupščine DIS za leto 2005 in poročilo Nadzornega odbora ter ju na dopisni seji 27. februarja 2006 v celoti sprejele.

Pripravili smo tudi elaborat na razpis Evropske unije za sofinanciranje muzejske in arhivske dejavnosti in tako zagotovili del sredstev za razstavo in publikacije o izgonu Slovencev ter ureditev pogrado v hlevih. Nekaj so prispevale tudi občine, Ustanova Franc Rozman - Stane in Krka.

ZAHVALA

Hvala vsem, ki ste sodelovali v organih DIS in Krajevnih organizacijah DIS pri uresničevanju zastavljenih nalog, usklajevanju dejavnosti in utrjevanju zavesti, da je Društvo izgnancev Slovenije poleg tega, da mu je uspelo uveljaviti pravice za izgnance in begunce ter druge žrtve nacizma in fašizma, tudi bistveno prispevalo k razvoju muzejske dejavnosti in ohranjanju zgodovinskega spomina na izgnanstvo in begunstvo.

Izgon Slovencev ne sme v pozabo.

*Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica DIS*

Za publikacije DIS in elaborate o vojni škodi in obnovi zbirnega taborišča za izgon Slovencev je bilo med delegati veliko zanimanje. (20. 9. 2006) Foto: Alojz Rupar

PROGRAM DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941-1945 ZA LETO 2007

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 (DIS) deluje od 9. junija 1991. leta in vključuje slovenske izgnance, prisilne delavce, begunce in druge žrtve vojnega nasilja v letih 1941-1945. V društvu je okrog 17.000 članov. Članstvo deluje v 85 Krajevnih organizacijah DIS. Ena krajevna organizacija deluje tudi v Zagrebu za Slovence, ki živijo na Hrvaškem. Leta 2001 pa je bila podpisana listina o sodelovanju in priključitvi Zveze slovenskih izseljencev iz avstrijske Koroške kot samostojne organizacije k Društvu izgnancev Slovenije.

Na programsko-volilni Skupščini Društva izgnancev Slovenije 1941-1945, ki je bila 30. junija 2005 v Ljubljani, so bile sprejete programske usmeritve za delovanje Društva izgnancev Slovenije za obdobje junij 2005-junij 2009. Sprejeti program se že uresničuje.

Programske naloge Društva izgnancev Slovenije, ki so posebnega družbenega

pomena in jih delno financirata tudi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Ministrstvo za kulturo RS, obsegajo naslednja področja:

1. Organizacijska dejavnost. Pomoč starejšim, bolnim in invalidnim članom ter njihovim svojcem. Ohranjanje zgodovinskega spomina in muzejska dejavnost.
2. Mednarodna dejavnost in skrb za obnavljanje in vzdrževanje grobov v izgnanstvu umrlih izgnancev.
3. Publicistična in založniška dejavnost ter izdajanje društvenega glasila Vestnik DIS.
4. Dejavnost pri nadaljnji obnovi zbirnega taborišča za izgon Slovencev - hlevov pri gradu Rajhenburg.

DRUŠTVENE AKTIVNOSTI IN ORGANIZACIJSKA DEJAVNOST. POMOČ STAREJŠIM. OHRANJANJE ZGODOVINSKEGA SPOMINA IN MUZEJSKA DEJAVNOST

Uspešno delovanje DIS kot celote temelji na dobrem in uspešnem delu krajevnih organizacij. Zato bo Izvršni odbor DIS tudi v prihodnje skrbel za usklajevanje tistih aktivnosti oziroma nalog, ki so skupne vsem krajevnim organizacijam DIS. Pomagal bo tudi pri ustanavljanju novih krajevnih organizacij in njihovem povezovanju v **območne odbore**, kjer krajevne organizacije povezujejo člane iz več občin. Napravili bomo natančen **popis članstva DIS** in si prizadevali za včlanjevanje svojcev in potomcev izgnancev ter beguncev v letih 1941-1945.

V članstvo DIS bomo povabili še druge Slovence in **potomce beguncev Slovencev, ki so zaradi fašističnega nasilja pobegnili iz Primorske po letu 1920. Želimo prispevati k ohranitvi tudi zgodovinskega spomina na nasilje nekdanje fašistične Italije in Madžarske nad Slovenci.**

Oskrbovalni programi za starejše

Organizirali bomo seminarje, tečaje in psvete za društvene prostovoljce, ki izvajajo oskrbovalne dejavnosti za osamele starejše, invalidne in bolne člane in njihove svojce na domu. V ta namen bomo organizirali posebne delovne skupine mladih za razne oblike pomoči ljudem v odročnih krajih (urejanje bivališč, košnja okrog bivališč, pripravljanje drv, spravilo poljščin, spremljanje k zdravniku, po opravkih itd.).

Ohranjanje zgodovinskega spomina

Dalje bomo zbirali spomine in pričevanja o izgnanstvu in begunstvu in predmete, povezane s tem obdobjem, in sodelovali

pri izdajanju brošur, opremljanju lokalnih muzejskih zbirk, prirejanju razstav, postavljanju pomnikov in razvijanju praporov DIS v nekaterih večjih krajih. Finančno bomo pomagali naslednjim krajevnim organizacijam DIS: **Krmelj - Tržišče** - spominska plošča in brošura; **Škofja Loka** - spominske plošče na Škofovih zavodih v Ljubljani Šentvid, v Goričanah ter v Celju in Pince-Marof; **Šentjur pod Kumom, Mozirje in Ravne na Koroškem** - brošure o izgonu; **Kočevje in Kranj** - razvitje prapora in večjih območnih prireditvah. O izgonu Slovencev leta 1941 in o vračanju iz izgnanstva leta 1945 ne premoremo v Sloveniji niti enega daljšega dokumentarnega, igranega ali televizijskega filma. Zato bi radi v sodelovanju s Televizijo Slovenija pripravili **film o teh dogodkih.**

Pohodi ob nemško-italijanski okupacijski meji

Pod pokroviteljstvom Društva izgnancev Slovenije bo v letu 2007 v okviru ohranjanja zgodovinskih dejstev organiziran peti pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Murnca do Telč in tretji pohod od Telč do Bučke. Ob teh pohodih bodo organizirani tudi kulturne prireditve, ogledi pomnikov in druge oblike ohranjanja spomina na hude čase okupacije.

Evropski muzej

V letu 2007 bomo nadaljevali dejavnost za dopolnitev muzejske zbirke o izgonu Slovencev na gradu Rajhenburg v Brestanici še z gradivom o preganjanju drugih evropskih narodov med drugo svetovno vojno. Želimo, da bi ta muzej postopoma postal **evropski muzej o žrtvah nacizma in fašizma**. Dogovarjamo se z Zvezo slovenskih izseljencev iz Celovca, da bi del razstave, ki je bila na Dunaju o izgonu Slovencev na avstrijskem Koroškem, prenesli v Muzej izgnancev na gradu Rajhenburg.

Ves avgust in september so potekala dela za obnovo fasade tudi na velikem delu taborišča. (1. 10. 2006) Foto: Alojz Rupar

Brošuro Moji spomini je izdala KO DIS Zgornja Dobrava.

Seminarji za profesorje zgodovine

Tudi v letu 2007 bomo skupaj z Zavodom za šolstvo organizirali 8-urne seminarje za profesorje zgodovine na osnovnih in srednjih šolah o okupaciji in razkosanju Slovenije leta 1941, o genocidni politiki do Slovencev med drugo svetovno vojno in o izgonu Slovencev v letih 1941-1945. O vsem tem so profesorji zgodovine premalo seznanjeni, ker te tematike ni bilo v okviru univerzitetnega študija niti v šolskih učbenikih. Pospesovali bomo pisanje seminarskih in diplomskih nalog o izgnanstvu in begunstvu in oblikah nasilja nad Slovenci med drugo svetovno vojno.

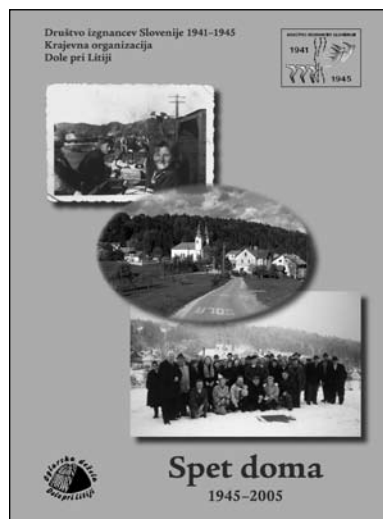
Simpozij o vojni škodi

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 ima zbrane podatke o vojni škodi, ki so jo med drugo svetovno vojno povzročili okupatorji, in podatke o tem, kaj je nekdanja država Jugoslavija zahtevala in koliko vojne škode so naslednice agresorskih držav poravnale. Organizirali bomo simpozij, da bi o tem seznanili vse zainteresirane državne organe in ustanove, zlasti pa Medresorsko komisijo Vlade RS za obravnavo vprašanj vojne škode. Pri organiziranju tega simpozija bomo sodelovali z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvom za pravosodje in Ministrstvom za kulturo RS.

Urejanje arhivov, poslovno-organizacijski stroški, najemnina za poslovne prostore in drugi materialni stroški

Nadaljevali bomo urejanje arhiva DIS. Ker gre za obsežno arhivsko gradivo, ga bomo del posredovali Arhivu RS, preostalo pa bo v informacijskem centru DIS in na voljo mladim na srednjih, višjih šolah in univerzah za pripravo seminarskih, diplomskih in magistrskih nalog ter doktorskih disertacij.

Sedež društva je v Ljubljani, Komenskega

Brošuro Spet doma je izdala KO DIS Dole pri Litiji.

7, in stroške za poslovne prostore plačuje Mestni občini Ljubljana. V letu 2007 bi zaradi velikega obsega dejavnosti radi zaposlili vsaj eno administrativno moč. Vse drugo strokovno in poslovodno delo pa se v DIS opravlja brezplačno.

MEDNARODNA DEJAVNOST

V letu 2007 bomo nadaljevali dosedanja prizadevanja za povezovanje s sorodnimi organizacijami v Nemčiji, Italiji, Franciji, Poljski, Češki in drugih evropskih državah, katerih prebivalci so doživeli podobno usodo kot slovenski izgnanci, z namenom, da bi oblikovali evropski odbor žrtev nacizma in fašizma v letih 1941-1945. **Zavzemali se bomo, da bi ta odbor imel domicil v Sloveniji, kjer je bilo, glede na število prebivalcev, izgnancev in drugih žrtev nacističnega in fašističnega nasilja v Sloveniji največ.**

Za predstavnike tujih predstavništev in ambasad, akreditirane v Sloveniji, bomo organizirali ogled tega muzeja in ogled hlevov pri gradu Rajhenburg, skozi katere je moralo v nasilni izgon več kot 63.000 Slovencev.

Nadaljevali bomo sodelovanje z **Zvezo slovenskih izseljencev v Celovcu**. Prizadevali si bomo, da bi pridobili še več gradiva o izgonu Slovencev iz avstrijske Koroške za Muzej slovenskih izgnancev. Razvijali bomo sodelovanje s **Krajevno organizacijo DIS v Zagrebu**, katere člani so Slovenci, ki živijo na Hrvaškem.

Poglobili bomo stike z nekaterimi župani mest v tujini, kjer so bila izgnanska taborišča, ter sodelovali pri organiziranju izletov v kraje izgnanstva in poskrbeli, da bo tragedija izгона Slovencev opisana tudi v nemških in drugih evropskih časopisih. Sodelovali bomo z župani nemških mest, **kjer se niso urejeni grobovi slovenskih izgnancev**, in podpirali sprejemanje sporazumov o urejanju vojnih grobov tudi z Italijo, Poljsko, Češko, Slovaško in državami nekdanje Jugoslavije, kjer grobišča slovenskih izgnancev še niso urejena. Zavzemali se

bomo, da bi v tem mandatnem obdobju odkrili pomnik vsaj na enem izgnanskem taborišču v Nemčiji (Neresheim) kot tudi pomnik v Italiji.

V letu 2007 bomo napravili **analizo dejavnosti**, ki jih je izvajalo Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 za uveljavitev odškodnin za prisilno delo po nemškem zakonu »Spomin, odgovornost in prihodnost« in avstrijskem Zakonu o spravi. Pri tem bomo opisali tudi sodelovanje Društva izgnancev Slovenije s skupino odvetnikov v Londonu, z Mednarodno organizacijo za migracije (IOM) v Ženevi in avstrijskim Skladom sprave na Dunaju. **Poročilo o tem bomo posredovali Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvu za zunanje zadeve, Vladi Republike Slovenije in Državnemu zboru RS.**

Sodelovali bomo z organi Mednarodne organizacije za starejše ljudi (EURAG) in jim posredovali izkušnje pri organiziranju starejših ljudi – žrtev vojnega nasilja v okviru krajevnih organizacij DIS in izkušnje o oskrbovalnih programih DIS za starejše, invalidne in bolne člane – žrtve vojnega nasilja.

PUBLICISTIČNA IN ZALOŽNIŠKA DEJAVNOST

V letu 2007 bomo izdali pet števil Vestnika DIS v obsegu 10 do 12 strani v nakladi okrog 9.000 izvodov.

Izdali in založili bomo brošuro o največjem zbirnem taborišču za izgon Slovencev in njegovi obnovi v letih 2004 do 2007, brošuro o tematski konferenci DIS z mednarodno udeležbo o prizadevanjih za uveljavitev odškodnin po nemškem in

avstrijskem zakonu in slikovno brošuro o petnajstletni dejavnosti DIS.

V okviru založniške dejavnosti bo DIS sodeloval pri izdajanju brošur o izgnanstvu in begunstvu, ki jih pripravljajo Krajevne organizacije DIS.

Organizirali bomo informativne konference in pogovore z novinarji o raznih aktualnih vprašanjih iz dejavnosti DIS.

DEJAVNOST PRI OBNOVI ZBIRNEGA TABORIŠČA ZA IZGON SLOVENCEV PRI GRADU RAJHENBURG

V letu 2007 bo Društvo izgnancev Slovenije organiziralo dejavnost za nadaljnjo obnovo zbirnega taborišča pri gradu Rajhenburg v Brestanici. V ta namen bo uporabilo sredstva, pridobljena na razpisu Ministrstva za kulturo RS, ter sredstva, ki jih bodo v letu 2007 namenile za obnovo občine, ki so podpisale pismo o nameri sodelovanja z DIS pri ohranitvi zbirnega taborišča – hlevov pri gradu Rajhenburg.

V letu 2007 bi tako končali obnovitvena dela pri odvodnjavanju meteornih vod, drenažo, obnovo zunanjih fasad, namesili strelodod, uredili dva prostora v nizki stavbi in pograde v enem delu hlevov.

Vsa ta obnovitvena dela bodo predstavljena udeležencem osrednje prireditve, vezane na dan izgnancev v začetku junija 2007, ki bo na notranjem dvorišču grajskih hlevov.

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič, prof.

Sprejeto na Skupščini DIS, 20. septembra 2006

SKLEPI DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941-1945, SPREJETI NA SEJI 20. 9. 2006

1. Delegati, zbrani na skupščini DIS, so sprejeli poročilo o delu DIS v obdobju od junija 2005 do junija 2006. Ob tem so pohvalili delo organov Skupščine DIS in KO, saj je bilo opravljenega veliko dela na različnih področjih.
2. Delegati so sprejeli program dela za leto 2007 in financiranje predvidene dejavnosti.
3. Podprli so prizadevanja DIS, da se nadaljuje obnova zbirnega taborišča za izgon Slovencev – hlevov ob gradu v Brestanici.
4. Posebej so poudarili potrebo po sodelovanju članov Izvršnega odbora DIS, predsednikov KO DIS in članov DIS s poslanci Državnega zbora RS, da se čimprej sprejme zakon o poplačilu gmotne vojne škode.
5. Delegati podpirajo zahtevo IO DIS, da bi bil čimprej sprejet zakon o poplačilu vojne škode in da se pošlje vladnim organom poročilo o dejavnosti DIS za uveljavljanje pravic po nemškem in avstrijskem zakonu.
6. Sprejet je bil sklep o enotni članarini za žrtve vojnega nasilja in svojce, in sicer 8 evrov, za Vestnik 4 evre. Od članarine ostane 5 evrov KO, 3 evri pa za DIS.
7. KO DIS naj poskrbi za ustrezno pomoč ostarelim članom, IO pa naj se skuša povezati z mednarodnimi institucijami glede financiranja organizacije nujenja te pomoči.
8. Delegati podpirajo koroške Slovence pri uveljavljanju njihovih pravic.
9. Za člana IO DIS je bil izvoljen Franc Žičkar, predsednik KO DIS Leskovec pri Krškem.

Komisija za sklepe

Višina članarine DIS in prispevek za Vestnik DIS v letu 2007

Na Skupščini Društva izgnancev Slovenije 1941-1945, ki je bila 20. septembra 2006, so delegati Krajevnih organizacij DIS sprejeli sklep, da bo v letu 2007 članarina članov DIS 8 evrov, od tega ostane KO DIS 5 evrov, 3 evre pa dobi DIS.

Prispevek za Vestnik bo za leto 2007 za pet števil 4 evre.

Članarino in prispevek za Vestnik vplačajo člani v svojih KO DIS.

Leta 2005 je DIS obnovil ostrežje in strehe dela taborišča, ki ga ima v najemu za dobo 99. let. Desni del objekta je še v lasti Mariborske škofije. (Foto: Alojz Rupar)

IZ RAZPRAVE NA LETNI SKUPŠČINI DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

Albin Pražnikar, član IO DIS in predsednik komisije za finančna vprašanja pri IO DIS, je govoril o zakonu o dohodnini in zakonu o društvih in novostih, povezanih s finančno-materialnim poslovanjem. Za leto 2005 bo k zaključnemu poročilu o finančnem poslovanju KO DIS treba poročilo vpisati v obrazec, zraven pa priložiti tudi račune in jih dostaviti na DIS.

Na NLB smo dosegli, da so 18 KO DIS že zmanjšali plačevanje bančnega poslovanja. Zavzel se je, da bi bila članarina za leto 2007 8 evrov, prispevek za Vestnik pa 4 evre.

Janez Komljanec, podpredsednik DIS, je obrazložil usklajeno besedilo Oh kako je dolga pot. Spremenjena je zadnja kitica, ker ne ustreza izgnancem, saj nas ni nihče čakal doma. Pesem je nastala v taborišču vojnih ujetnikov, napisala sta jo angleška oficirja v želji po domu. Rado Simoniti je bil tudi taboriščnik in je pesem prevedel. Sedaj objavljamo dopolnjeno besedilo zadnje kitice, ki bolj ustreza izgnancem.

Jože Križančič, podpredsednik DIS, je opozoril delegate na pomen, da se število prejemnikov Vestnika ne bi zmanjševalo in da bi ga dobivali tudi svojci. Predlagal je, da bi imeli občne zборе po novem letu, zaradi članarine, ki bo v letu 2007 že v evrih.

Branko Bogovič, predsednik KO DIS in delegat iz Dobove, je menil, da naj bi članarina za svoje bila manjša kot za redne člane DIS. Izrazil je skrb, da se svojci ne bodo včlanjevali, če bo članarina zanje več kot 1000 tolarjev.

Alojz Vidic, delegat KO DIS Srednja Dobrava, je seznanil delegate o zbiranju gradiva za knjigo, ki zajema tri dele: družinske spomine, dogodke o Dražgošah, kronološki pregled talcev iz vse Gorenjske. Predstavitev knjige bo 7. oktobra 2006 in je prisotne povabil, da se prireditve udeležijo.

Valentin Cimprič, delegat iz KO DIS Cerknica-Logatec, je opozoril na pomen obdelave tudi podatkov o nasilju italijanskega okupatorja in taborišč v Italiji. Spomnil je, da je bivši italijanski predsednik dejal, da so bila to letovišča.

Ivan Birsar, delegat iz KO DIS Branik, je predlagal, naj društvo zahteva od IOM, da nemudoma izplača odškodnino trem članom, ki še niso prejeli odškodnine in so dobili negativne odločbe, češ da jim odškodnina ne pripada, ker so bili internirani kot italijanski vojaki.

Predlagal je tudi, da pošlje DIS zahtevo Vladi RS in zunanjemu ministru glede izterjave vojne škode od Nemčije.

Silva Marjetič, delegatka KO DIS Bučka, se je zahvalila za sodelovanje in pomoč pri izvedbi drugega pohoda ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke in za udeležbo na prireditvi ob 15. obletnici ustanovitve prve KO DIS v Sloveniji – na Bučki. Povabila je udeležence na tretji pohod, ki bo 14. julija 2007.

Anka Tominšek, članica IO DIS, je govorila o veliki aktivnosti DIS in skrbno pripravljenih gradivih, ki jih v glavnem piše predsednica DIS.

Posebno je podprla navedbe v gradivu, da bo treba v prihodnje nameniti posebno skrb starejšim, osamelim, bolnim in invalidnim članom in razviti oskrbovalne programe za pomoč na domu.

Alojz Žabkar, delegat KO DIS Tržič, je menil, da bi morale vse KO DIS do aprila prihodnje leto opraviti občne zборе in pobrati članarino v evrih in prispevek za Vestnik. Opozoril je, da dajejo starejši ljudje denar vnukom, ki se vozijo z avtomobili, svojih obveznosti pa ne poravnajo.

Vlado Kovačič, delegat iz Ormoža, je govoril, da ni prav, da nekateri, ki so zaradi velikih prizadevanj DIS uveljavili pravice, niso člani. Nekateri pravijo, naj nehamo z zahtevami, in ne razumejo, da smo izgubili premoženje. Predlagal je, da bi prispevek za Vestnik vključili v članarino in Vestnik dali vsem.

Branko Božič, delegat iz Dobove, je vprašal, kako bo z uveljavitvijo pravic za tiste, ki so se rodili v izgnanstvu po 15. februarju 1945 in do 15. maja 1945 niso dosegli 3 mesecev nasilja.

Anica Žabkar, delegatka iz KO DIS Raka, je povedala, da je skrbno prebrala vse poslano gradivo in menila, da je pomembno za delo Krajevnih organizacij DIS, da dobivajo informacije tako skrbno in jasno napisane. Pohvalila je tudi Vestnik DIS.

Marica Antolin, delegatka KO DIS Petišovci-Pince Marof in Benica, je obširno govorila o nasilju madžarskega okupatorja in izgonu Slovencev v koncentracijsko taborišče Sárvár in to taborišče tudi podrobno opisala. Premalo se govori in ve o trpljenju Slovencev med obema vojnama zaradi fašizma v Italiji in med drugo svetovno vojno zaradi nasilja madžarskega okupatorja.

Ivica Žnidaršič, predsednica DIS, je odgovorila na nekatere teme, ki so jih

Druženje in pogovori med delegati za skupščino DIS so se nadaljevali tudi pri kosilu.
(Foto: Alojz Rupar)

omenjali delegati. Glede obravnave italijanskih in drugih koncentracijskih taborišč je povedala, da je zanje posebna komisija pri Zvezi borcev, kjer koordinirajo vprašanja vseh koncentracijskih taborišč. Glede pobude vladi za izterjavo vojne škode je DIS dal vrsto pobud in ob obisku nemškega zunanjega ministra v Sloveniji je bilo napisano tudi pismo ministru Ruplu, ali so postavili vprašanje odškodnin.

Za urejanje pravic izgnancem, rojenim po 15. februarju 1945, je predvidena rešitev v napovedani novi Zakona o žrtvah vojnega nasilja, ki čaka na obravnavo v Državnem zboru RS.

Anka Tominšek, članica IO DIS, je obrazložila pomembna določila Zakona o društvih. V DIS še delujemo po tem zakonu. Že sedaj smo bili priznani kot

društvo, ki deluje v javnem interesu in ima svoj statut in pravila za delovanje ter urejeno finančno poslovanje. Prav je, da se z Zakonom o društvih seznanijo vsi odbori KO DIS.

Janez Komljanec je obrazložil, da so KO DIS krškega območja predlagale za člana IO DIS **Franca Žičkarja**, zato je v imenu Organizacijske komisije pri IO DIS predlagal, da bi za novega člana IO DIS izvolil Franca Žičkarja iz Leskovca pri Krškem. Delegati so Franca Žičkarja izvolili za člana IO DIS.

Drago Hribšek, delegat KO DIS Ljubljana Šiška, je v imenu Komisije za sklepe predlagal delegatom vsebino sklepov, predlaganih na Skupščini DIS.

Danica Velkavrh

NOVI ČLAN IO DIS

Delegati Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 so na zasedanju 20. septembra 2006 v Mariboru izvolili za novega člana IO DIS Franca Žičkarja, rojenega 23. marca 1940, izgnanega v nemška taborišča. Franc Žičkar je predsednik KO DIS Leskovec pri Krškem.

Delegati Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 so sprejeli tudi spremenjeno in dopolnjeno zadnjo kitico pesmi »Oh kako je dolga, dolga pot«, ki naj bi jo na zborih KO DIS peli. Zadnja kitica pesmi za izgnance ni ustrezala, ker jih doma ni nihče čakal, razen praznih oropanih hiš in neobdelanih polj.

OH KAKO JE DOLGA, DOLGA POT

Oh kako je dolga, dolga pot
iz tujine pa do doma,
cesta bela je tako,
sonce sije na zemljo
na to dolgo, dolgo pot.

Oh kako je dolga, dolga pot,
žica gosta je tako,
tako, da ne morem skozi njo,
in stražar stoji pred njo,
oh ta dolga, dolga pot.

Oh kako je dolga, dolga pot,
iz tujine pa do doma,
tam me čaka hišica,
zapuščena, prazna vsa,
polja neobdelana.

Oh, kako je dolga pot VARIATA DIS
(Besedilo in napev: I. Kennedy, M. Carr) harm. Jože Leskovar

Mešani zbor
Míro
Tempo in dinamiko prilagoditi besedilu

1. Oh, ka - ko je dol - ga, dol - ga pot iz tu -
2. Oh, ka - ko je dol - ga, dol - ga pot ži - ca
3. Oh, ka - ko je dol - ga, dol - ga pot pot iz tu -

1.-3. Dol - - - ga, dol - ga pot,

1. ji - ne pa do do - ma, ce - sta be - la je ta - ko, son - ce
2. go - sta je ta - ko, ta - ko, da ne mo - rem sko - zi njo in str
3. ji - ne pa do do - ma tam me ča - ka hi - ši - ca, za - pu

1.-3. dol - - - ga, dol - ga pot, oh, son - ce

1. si - je na ze - mljo, na to dol - go, dol - go pot. Ce - sta pot.
2. žar - sto - ji pred njo, oh, ta dol - ga, dol - ga pot. Da ne pot.
3. šče - na pra - zna vsa, po - lja ne - ob - de - la - na. Tam me

1.-3. si - - - je

Spominski pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke 15. 7. 2006

Ob mejnem kamnu nemške in italijanske okupacijske meje med Bučko in Jerman Vrhom so 15. 7. 2006 postavili kamnit spomenik, ki ga je odkrila predsednica DIS – rojakinja z Bučke, Ivica Žnidaršič. (Foto: Alojz Rupar)

Govor predsednice KO DIS Bučka Silve Marjetič

Danes smo se zbrali, da obeležimo 65-letnico izгона in 15. obletnico Krajevne organizacije DIS Bučka, ki je bila ustanovljena prva v Sloveniji. Iz naših vasi, ki so jih okupirali Nemci, so izgnali vse prebivalce, le nekaj jih je pobegnilo pred izgonom, ostali pa sta le po ena družina v Gorenjih in Dolenjih Raduljah. Veliko se jih iz izgnanstva ni vrnilo. V pokrajinah tretjega rajha iz naših vasi počiva kar 59 ljudi. Delegacija je cvetje in sveče že položila k spomeniku pri šoli in plošči na kulturnem domu, prav tako tudi, na grob Vinka Tomažina – prvega predsednika KO DIS Bučka. Spoštovani, želim vam povedati nekaj besed o tem, kako smo se mi iz teh malih vasi že od začetka osamosvajanja Slovenije prizadevali za priznanje našega statusa in pravic, ki iz tega izhajajo. Hkrati v objavo v časopisih, da se bo ustanovilo Društvo izgnancev Slovenije, smo tudi na Bučki začeli s pripravami na ustanovitev Krajevne organizacije DIS. Že v mesecu maju 1991 so vse hiše na Bučki, Jarčjem Vrh, Dolenjih in Gorenjih Raduljah, Štritu, Dulah, Zaborštu in Močvirju prejele pismo z obvestilom, da se ustanavlja DIS, in vprašanjem, ali so za to, da ustanovimo KO DIS na Bučki. Odgovori so bili pozitivni in iskali smo nato primeren datum za ustanovni sestanek. Medtem smo se 9. junija 1991 udeležili zborovanja na rajhenburškem gradu, kjer je bil imenovan republiški odbor DIS. Na Bučki smo se odločili, da bomo imeli ustanovni zbor Krajevne organizacije 1. novembra 1991, ker je običajno tedaj največji prihod domačinov tudi od drugod.

Zbrali smo se v šoli. Ivica Žnidaršič je predlagala delovno predsedstvo: Vinko Tomažin, dr. Franc Žnidaršič in Franc Matko. Obrazložila je, kakšno bo delo, in tudi pripravila prva pravila za delo KO DIS. Ker je bilo v Dolenjskem listu objavljeno, da bo zbor izgnancev na Bučki, so prišli nekateri izgnanci tudi iz Studenca in Rake. Zato je bila druga KO DIS ustanovljena na Studencu že februarja 1992. Danes deluje po Sloveniji 85 KO DIS in ena v Zagrebu. Za Bučko kot kraj in za izgnance, begunce in druge žrtve vojnega nasilja je bil po ustanovitvi Krajevne organizacije DIS Bučka 1. novembra 1991, nov pomemben datum 15. november 1992, ko je Ivica Žnidaršič uspela nagovoriti tedanjega predsednika parlamenta dr. Franceta Bučarja, da je prišel na zborovanje izgnancev Bučke in širšega območja Dolenjske. Na tem zborovanju je dr. France Bučar govoril, da se zaveda, da vprašanje poprave krivic žrtvam vojne ni rešeno in da naj še naprej spodbujamo državne organe za reševanje naših pravic. Ivica Žnidaršič je na tistem zborovanju 15. novembra 1992 zelo podrobno obrazložila, kaj izgnanci pričakujemo od države. Navedla je podatke, kako so ta vprašanja reševale druge vzhodne evropske države po razpadu Sovjetske zveze. Navedla je tudi podatke, koliko sredstev je iz naslova vojne škode dobila nekdanja država in tudi koliko Slovenija. Njen referat je bil objavljen v Vestniku št. 4, in ko sem ga v pripravah na to prireditev prebirala, sem ponovno ugotovila, kako pomembno vlogo je imelo prav tisto zborovanje, da je

v javnost prodrlo spoznanje, da bo krivice slovenskim izgnancem in beguncem treba popraviti.

Zato ni bilo naključje, da se je tedanji predsednik DIS posebej zahvalil naši Krajevni organizaciji in Ivici za vložene napore. 29. julija 1995 je bila na Bučki zopet velika prireditev in trije pomembni dogodki. Na Kulturnem domu na Bučki smo odkrili plošči z imeni 56 krajanov, ki so umrli v izgnanstvu. Izšla je knjiga Ivica Žnidaršič »Bučka skozi čas« – o izgonu krajanov Bučke in okoliških vasi. Del gradiva o izgonu krajanov, ki ga je zbirala že od leta 1980, ko je bilo še veliko izgnancev živih, je objavila že leta 1981 z naslovom »Bučka 1941–1981«. S tem se je ohranilo zelo veliko podatkov o našem kraju, ki jih danes ne bi bilo več mogoče zbrati. Ob cesti med Jerman Vrhom in Bučko, kjer je bila zapornica med nemško in italijansko okupacijsko mejo, smo postavili originalni mejni kamen z napisom: »Tu so okupatorji razkosali dolenjsko zemljo 1941–1945.«

Danes pa smo zraven odkrili še eno spominsko obeležje, kot večer opomin na tiste čase, ki ga zlasti potomci izgnancev in beguncev ne smemo nikoli pozabiti. Tedaj 29. julija 1995. leta je bil slavnostni govornik podpredsednik Državnega zbora RS dr. Vladimir Topler. Prišli so tudi dr. Tone Ferenc, Herman Janež, Ivanka Milovanovič, Miloš Poljanšek, Lado

Pohar in vsi so pohvalno govorili o naših aktivnostih.

Konec oktobra leta 1995 je bil sprejet zakon o žrtvah vojnega nasilja in uzakonjene so bile skoraj vse zahteve Društva izgnancev Slovenije. Zakon je začel veljati 1. januarja 1996. leta in od tedaj imamo posebno zdravstveno, pokojninsko in socialno varstvo ter dosmrtno rento.

Leta 2001 pa je bil sprejet še zakon, po katerem smo dobili odškodnino za fizično in psihično trpljenje in odškodnino za umrle starše.

Po nemškem in avstrijskem zakonu pa smo dobili odškodnino za prisilno delo v letih 1941–1945 v izgnanstvu.

Sedaj upravičenci čakamo še na odškodnino za gmotno škodo, za izgubljen premično in uničeno nepremično premoženje.

Kako je glede tega še nerešenega vprašanja, pa bo mogoče kaj več povedal naš rojak in poslanec mag. Franc Žnidaršič.

Spoštovani, minilo je 65 let od izгона Slovencev in izгона naših krajanov. Zadnji čas je, da vsi, ki še imate kakšne slike ali druge predmete iz izgnanstva in begunstva, te posredujete za našo muzejsko zbirko, ki jo imamo tukaj v Kulturnem domu.

Zahvaljujem se vsem, ki ste v zadnjih 15 letih sodelovali in delovali v KO DIS Bučka in na širšem območju ter v republiških organih društva. Z združenimi močmi smo marsikaj dosegli in upam, da bo tudi v prihodnje tako.

Pohoda ob nemško-italijanski meji od Telč do Bučke 15. julija 2006 se je udeležilo več pohodnikov in mladine kot lansko leto. Med pohodniki je bil tudi poslanec mag. Franc Žnidaršič. (Foto: Alojz Rupar)

Govor Lojzeta Ruparja pohodnikom

Spoštovane izgnanke, izgnanci, begunkinje in begunci, spoštovani pohodniki, gostje in vsi drugi prisotni, v imenu Društva izgnancev Slovenije in v svojem imenu vsem prav lep pozdrav! Med nami je tudi lanski pohodnik, izgnanec, poslanec Državnega zbora, ki zasluži poseben pozdrav, saj je že pred 15 leti s svojim delom v parlamentu veliko prispeval, da je bil sprejet Zakon o žrtvah vojnega nasilja, to je mag. Franci Žnidaršič.

Zbrali smo se, da se podamo na pot ob nemško-italijanski okupacijski meji 1941–1945 od Telč do Bučke. Namen pohoda je, da se spomnimo na čase, ko so okupatorji zasedli in razdelili Slovenijo z namenom, da jo izbrišejo z zemljevida Evrope. Pohod ob nekdanji okupacijski meji je priložnost, da se še živenci krajani spomnimo vojnih časov, istočasno pa je priložnost, da ob pohodu te občutke in doživetja prenesete na mlajše rodove in jih seznanite s tem, kaj vse ste pretrpeli pred več kot pol stoletja za današnjo samostojno in svobodno Slovenijo.

Trenutno se nahajamo na nekdanjem italijanskem okupacijskem ozemlju. Tik za nami je potekala nemško-italijanska okupacijska meja. Ta meja ni bila le črta na zemljevidu, ampak je bila resnična meddržavna meja. Bila je obdana z žico, minirana in zastražena. Tik ob njej, na nemški strani, na preglednih mestih, so bile mejne opazovalnice. Na gozdnem ozemlju so bile med njimi gole poseke, široke 50 metrov, kar je omogočalo nemškim vojakom preglednost meje. Opazovalnice so bile zgrajene na štirih betonskih temeljih. Njihova višina je bila do 36 metrov.

Danes samevajo na teh mestih le še betonski temelji, ki nas opominjajo na čase druge svetovne vojne, ko so nas okupatorji zasedli in nas hoteli dokončno uničiti.

Ob pohodu je prav, da se spomnimo minulih težkih vojnih časov v teh krajih, spregledati pa ne smemo naše prelepe Dolenjske.

Na poti vam želim čim več prijetnih doživetij, lepih spominov in varen korak. Pa srečno!

Del udeležencev na prireditvi na Bučki 15. julija 2006 ob zaključku pohoda (Foto: Alojz Rupar)

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Polšnik

Redni letni občni zbor smo imeli 7. maja 2006. Uvodni pozdrav je imel predsednik društva, **Jožef Pograjec**, ki je med drugim dejal, da ob tej priložnosti vedno pregledamo stanje društva in minulega dela ter skupaj obudimo spomine na preteklost krute vojne.

Občni zbor je vodil delovni predsednik, **Janez Dolanc**. Dvanajstčlanski odbor se trudi, da člani vedno dobijo vse potrebne informacije ter odgovore na zastavljena vprašanja. Tu odigra pomembno vlogo predsednik društva, **Jožef Pograjec**, ki se vedno udeležuje vseh posvetov DIS v Ljubljani. Za zelo dobro pa bi ocenili tudi sodelovanje z **Ivico Žnidaršič**, predsednico DIS, ki nam vedno stoji ob strani. Za vse njeno dobro delo se ji ob tej priložnosti lepo zahvaljujemo in ji iskreno čestitamo za dodeljeni naslov Dobri človek leta 2005.

Na občnem zboru smo analizirali delo društva v preteklem letu. Naša organizacija šteje 97 članov in 9 članov svojcev. V lanskem letu je umrlo 7 članov. Imamo 44 naročnikov Vestnika. Na sedmih sestankih smo obravnavali vsebino prejete pošte in na DIS poslali zelene odgovore. V preteklem letu je bilo kar veliko aktivnosti. Poslušujemo sicer le z nimalnimi sredstvi, zbranimi od članarine, in s tem vsako leto poskrbimo za pogostitev udeležencev občnega zbora in nabavimo darila za

ostarele člane. Vsakemu smo podarili tudi knjigo Pomniki našega trpljenja 1941–1945 z željo, da se z njeno vsebino seznanijo tudi mlajši v družini.

Zadovoljni smo z zbiranjem prispevkov za obnovo hlevov pri gradu Rajhenburg. Na sestanku so bila zastavljena tudi vprašanja glede vojne odškodnine in ugotovili smo, da žal nekateri dediči dobivajo negativne odgovore glede izplačila drugega obroka za prisilno delo. Predsednik nadzornega odbora **Lado Logar** je pohvalil ažurno vodenje blagajniškega in administrativnega dela. Tudi predstavniki drugih društev, ki delujejo v kraju, so bili enakega mnenja in nam vsem zaželeli še veliko skupnih uspehov. Sklenili smo, da se bomo tudi v prihodnje vključevali v aktivnosti, ki jih bo organiziral DIS, udeleževali se bomo proslav, zborovanj, raznih posvetov in seminarjev. 9. septembra smo v lastni režiji organizirali izlet v Goriška brda. V prijetnem druženju se tudi na ta način utrne kakšna nova ideja za delo v prihodnje. Saj brez srečevanj, dogovarjanj in reševanj raznih problemov prav gotovo ne bi delovali tako uspešno. Tako pa danes z veseljem lahko zapišemo, da smo na mnogo zastavljenih vprašanj dobili tudi veliko pozitivnih odgovorov. Upamo, da bo tudi naprej tako.

*Amalija Razpotnik,
KO DIS Polšnik*

Občni zbor KO DIS Cerklje ob Krki

Del udeležencev občnega zbora KO DIS Cerklje ob Krki (20. 5. 2006)

Člani KO DIS Cerklje ob Krki so imeli občni zbor 20. maja 2006. Bil je lep sončen dan. Udeležba je bila množična, kar dokazuje, da se člani zavedajo vloge in pomena svojega društva ter da se radi družijo in obujajo spomine na tiste strašne čase izgnanstva. Manj razveseljivo pa je, da se njihove vrste, glede na visoko starostno strukturo vse bolj redčijo. Zato je treba pohvaliti njihova prizadevanja za pridobitev novih mlajših članov, da bi organizacija svoje naloge lahko izpolnjevala tudi v prihodnje.

Občnega zborasose udeležili mnogigostje, med drugim Ivan Molan, župan občine Brežice, Darko Udovič, predstavnik Krajevne skupnosti Cerklje ob Krki, Andreja Urbanč, ravnateljica Osnovne šole Cerklje ob Krki, predstavnika Gasilskih društev Cerklje ob Krki in Dol. Pirošica ter članice Izvršnega odbora DIS Zdenka Kaplan, Ljudmila Držanič in Anka Tomišek.

Iz podanih poročil tajnika, blagajnika in predsednice nadzornega odbora KO DIS Cerklje ob Krki izhaja, da si organizacija zelo prizadeva izpolnjevati zastavljeni program dela in da ji to tudi uspeva na mnogih področjih. Vodstvo

pri tem upošteva tudi želje članov, ki se radi udeležujejo izletov, da bi spoznali nove kraje v naši lepi domovini, ki jih še niso obiskali. Tako so v letošnji program dela vključili dva izleta: spomladanskega (Radovljica in Bohinj) ter jesenskega (Vršič in dolina Soče). Še posebej pa velja omeniti že dalj časa načrtovano programsko nalogo, ki jim je doslej žal ni uspelo uresničiti. To je postavitve spominskega obeležja za tiste izgnance, ki so umrli v tujini. Upajmo, da se bodo končno sporazumeli, kje bi bil najprimernejši prostor za tako obeležje.

V razpravo so se vključile tudi članice IO DIS in prisotne izčrpno seznanile z najpomembnejšimi nalogami društva v letu 2006, ko DIS obeležuje 15. obletnico delovanja in 65. obletnico izгона.

Občni zbor je tudi letos popestril lep kulturni program, po koncu uradnega dela pa je sledilo družabno srečanje, za katero so odlično poskrbeli. Vzdušje je bilo enkratno in ob slovesu so mnogi dejali, kmalu se spet snidemo. Takšna prireditev je eden izmed mnogih dokazov, da je tudi jesen življenja lahko lepa, če jo znamo uživati.

Anka Tomišek

Občni zbor KO DIS Sevnica

Predsednik KO DIS Sevnica **Drago Lupšina** je 12. 5. 2006 v prostorih hotela Ajdovec sklical občni zbor, na katerega je povabil **Ivico Žnidaršič**, predsednico DIS, **Janeza Blasa**, podpredsednika NO DIS, **Marijo Kovač**, predstavnico Upravne enote Sevnica, poslanca DZ **Bojana Ruglja**, **Franca Pavkoviča**, novinarja in snemalca, **Pavla Perca**, novinarja Dolenjskega lista, in **Alojza Ruparja**, predsednika KO DIS Boštanj. Vsi vabljeni gostje so se zbora udeležili.

V delovno predsedstvo so bili izvoljeni: **Jože Jek**, **Helena Šesko** in **Slavica Korač**, za zapisničarko pa **Milena Kranjc**. Od 226 članov KO DIS se je zbora udeležilo 86 članov.

V poročilu je predsednik KO DIS naglasil, da dobro sodelujejo z organi DIS in s člani preko poverjenikov, pomembne pa so tudi informacije v Vestniku DIS. Zaradi velike umrljivosti izgnancev si prizadevajo, da bi včlanili v DIS tudi potomce in svojce izgnancev in beguncev. Naglasil je, da sedaj nekateri izgnanci, ki so vse dosegli, ne plačujejo več skromne članarine in prispevka za Vestnik DIS. Vsem članom, ki so prispevali 1000 SIT

za obnovo streh taborišča v Brestanici, pa se je posebej zahvalil.

V razpravi je **Jože Bogovič**, prof., dejal, da je pohvalno, da kljub umrljivosti in starosti članov DIS nadaljuje delo. Veliko je storjeno za zgodovinski spomin, pomembno je tudi sodelovanje s šolami in občino. **Janez Blas** je pohvalil poverjenike, ki zbirajo članarino in prispevke za Vestnik.

Ivica Žnidaršič, prof., se je zahvalila članstvu za prispevke za obnovo streh hlevov taborišča in Občini Sevnica za 500.000 SIT v ta namen. Govorila je o 15-letnem delu DIS in kaj je DIS storil za sprejetje slovenskih zakonov za uveljavitev pravic ter uveljavitev pravic po nemškem in avstrijskem zakonu. Sedaj si DIS močno prizadeva še za uveljavitev povračila gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno. Predsednica DIS je ob tej priložnosti podelila pohvalo DIS Upravni enoti Sevnica, ki jo je sprejela **Marija Kovač**.

Na zboru so sprejeli program za tekoče leto in leto 2007. Letos bodo obeleževali 10. obletnico razstave na gradu v Sevnici o izgonu Slovencev.

Janez Blas

Podelitev priznanj DIS v KO Slovenska Bistrica

Krajevna organizacija Društva izgnancev Slovenije iz Slovenske Bistrice je ob pomoči Zavoda za kulturo Grad 29. 9. 2006 ob 15. obletnici delovanja DIS organizirala podelitev priznanj. Prireditev je povezovala Jana Jeglič s citrarko osnovnošolko Nives Ivačič. Uvodni pozdrav je vsem prisotnim namenil predsednik KO DIS Anton Žmavcar, posebej še prejemnikom priznanj ter predsednici DIS **Ivici Žnidaršič**, podpredsedniku **Janezu Komljanu** in članici IO DIS **Anki Tomišek**, predsedniku OOZB **Francu Beri**, navzočim članom KO DIS, med katerimi sta bila tudi dr. **Janko Čar**, pisec uvodnega verza na plošči v Črešnjevcu, in dr. **Milan Kac**, ki je bil odkritelj te plošče leta 1995.

Predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** je v svojem govoru izrekla zahvalo za povabilo, da izroči priznanja tistim, ki so veliko prispevali k ohranjanju zgodovinskega spomina. Omenila je, da je važen podatek, da je prav z železniške postaje Črešnjevec odpeljal večji transport s slovenskimi izgnanci. Omenila je, da je večina izгона potekala preko zbirnega taborišča tedanjega Rajhenburga, zato je DIS vzel v najem hleve, ki so v neposredni bližini gradu. Hlevi so potrebni temeljite obnove, zato so sredstva zbirali pri članih DIS in občinah. Pohvalila je posluš naše občine,

ki je za to prispevala, in da ima tudi sicer vedno potrebna sredstva za delovanje našega KO DIS.

Priznanje so prejeli:

- **Irena Majcen**, univ. dipl. ing., županja občine Slovenska Bistrica, ki je izjavila, da si bo še dalje prizadevala za aktivno sodelovanje z DIS,
- **Stanislav Gradišnik**, direktor Zavoda za kulturo v Slovenski Bistrici, ki je za naše društvo veliko storil, med drugim tudi za hrambo simbolov in spominov na tragedijo izгона,
- **Bojan Sinič**, direktor tednika Panorama v Slovenski Bistrici, ki je skušal vedno vzeti v tisk pisna gradiva KO DIS, ki so obravnavala problematiko izgnancev,
- Zavod za KTV in informiranje Slovenska Bistrica. Zaradi odsotnosti direktorja **Draga Čoza** je priznanje prevzela **Alenka Milanovič**, ki je povedala, da se ji zdi zelo pomembno prizadevanje članov DIS, da ohranijo spomine na čase 2. svetovne vojne in da je te spomine treba predložiti tudi mladini.

Na ogledu je bila tudi soba s prapori raznih društev, med katerimi je tudi naš prapor, ki smo ga že pred leti razvili.

*Hilda Knez,
KO DIS Slovenska Bistrica*

Podelitev priznanj DIS na prireditvi v Slovenski Bistrici (29. 9. 2006)

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Proslavitev pomembnih obletnic vojnega in povojnega obdobja

Na zboru KO DIS Petišovci-Pince Marof-Benica je nastopila s kulturnim programom šolska mladina Odrancev. Zbora sta se udeležila podpredsednik Društva izgnancev Slovenije Jože Križančič in župan občine Lendava Anton Balažek.

Tajnica Krajevne organizacije DIS 1941-1945 je v svojem govoru prikazala trpljenje izgnancev v taboriščih na prisilnem delu, pri opravljanju hlapčevskih del, kopanju strelskih jarkov in drugod.

Madžarski okupator je že 1941. leta izgnal priseljene izobražence in obrtnike, leta 1942 pa vse priseljene koloniste s poplavnega področja Petišovec, Benice in Pince Marofa ter iz neposrednih obmejnih krajev Kamovci in Dolga vas. Med odpeljanimi je bilo 41 % mladoletnikov, največ otrok do 15. leta starosti.

Ob 15-letnici osamosvojitve je tajnica spomnila navzoče na žrtev kolonista Cirila Cerovca, ki je padel v bojih za priključitev Prekmurja k matični domovini Sloveniji. Tudi priseljeni Slovenci so prispevali svoj delež za združitev Slovenije.

Zbor izgnancev je sovpadal z obletnico izгона priseljenih kolonistov. Obletnic smo se spomnili s kulturnim programom, ki ga je zelo lepo izvedla kulturniška skupina učencev Osnovne šole Odranci. Učiteljica Nataša Tomšič in slavistka Renata Vlaović sta se zelo potrudili s pripravi na nastop učencev.

Gospa Renata je kljub bolezni napisala izčrpen vezni tekst, ki je v kontekstu nakazal vsebino nastopajočih učencev. S programom je bilo prikazano revno garaško življenje priseljencev na poplavnem območju, trpljenje pod okupacijo in povojna rešitev kmetovanja v obdelovalnih zadrukah. Zadruga so bile v tistem času dobrodošle, ker smo se vrnili na prazne domove s praznimi hlevi in orodjarnami. S skupnimi močmi in z veliko truda so si ponovno opomogli.

Učiteljica Nataša, hčerka izgnanca s Pince-Marofa, je tudi sama nastopila in s svojim zvonkim glasom očarala navzoče ter jih za hip popeljala v minula mladostna leta.

Vodstvu Osnovne šole, učiteljem in učencem odranske šole se moramo zahvaliti, da so naši zbori bolj privlačni. Radi nam priskočijo na pomoč. Učence zanima naša preteklost, zato zavzeto prisluhnejo besedam govornikov. Odranska šola je s svojimi učenci pripravljena pomagati vsem starejšim občanom, invalidom in žrtvam vojne.

Želimo, da bi se ohranile naše vezi, in se simpatičnim učencem, ki so nastopali, javno zahvaljujemo za sodelovanje. Obenem se zahvaljujemo častnima gostoma, podpredsedniku Društva izgnancev Slovenije in županu občine Lendava, za spodbudne besede in obljubljeno pomoč pri ureditvi spominske sobe ter vgraditvi spominske plošče na pročelje vaškega doma Pince-Marof.

Predsednik krajevne organizacije DIS Alojz Voščun je poročal zboru, da se je število članov v letu dni povečalo za 50 %. Pristopili so potomci in svojci žrtev nasilja med II. svetovno vojno. Vsak drugi član je naročen na glasilo Vestnik. Člani složno in aktivno delujejo v svoji organizaciji in si prizadevajo za popestritev delovanja na kulturnem in športnem področju. V načrtu imamo še izlet v Sarvar.

Ob zaključku občnega zbora smo podarili knjigi Spomini in pričevanja II. županu občine Lendava, za ravnateljico Osnovne šole Odranci pa jo izročili učiteljici Nataši Tomšič. Odranski učenci so v svoji interesni skupini spletli iz ličkanja prav prikupno darilce za predsednico Društva izgnancev Slovenije, Ivico Žnidaršič, ki ji ga bomo ob priliki izročili.

Marica Antolin

Občni zbor KO DIS Studenec pri Sevnici

Predsednik KO DIS Studenec Jože Žibert je sklical občni zbor članov 10. septembra 2006 v gostišču Janc. Pripravili so pester kulturni program, poročali o delu, sprejeli program za leto 2007. Ponovno so izvolili odbor KO DIS in potrdili za predsednika KO DIS Jožeta Žiberta še za eno leto. Za podpredsednika so izvolili Petra Ruparja, za tajnico pa

Nado Stošički, ki bo opravljala tudi blagajniške posle.

Zbora so se udeležili tudi predsednica DIS Ivica Žnidaršič, Alojz Rupar, član IO DIS, Janez Blas, podpredsednik NO DIS, Drago Lupšina, predsednik KO DIS Sevnica in predsednik KS Studenec.

A. R.

Delovno predsedstvo na občnem zboru KO DIS Studenec pri Sevnici (10. 9. 2006) Foto: F. Pavkovič

Delovno predsedstvo na občnem zboru KO DIS Raka. Govori Anica Žabkar, predsednica KO DIS Raka. (12. 8. 2006) Foto: J. Pintarič

Občni zbor KO DIS Raka

Predsednica KO DIS Raka je v uvodu pozdravila vse navzoče izgnance, izgnanke, begunce in druge udeležence. Posebej je pozdravila: predsednico DIS Ivico Žnidaršič, predsednika Krajevne skupnosti Raka Lojzeta Kerina, predsednico KO DIS Novo mesto Zdenko Kaplan, predsednico KO DIS Bučka Silvo Marjetič, predsednika KO DIS Krško Jožeta Habinca in predsednika KO DIS Veliki Trn Slavka Kilerja.

Nato je predlagala delovno predsedstvo v sestavi Marjana Molana, Kristine Novak in Lojzeta Tomažina.

Med poročilom je g. Žabkarjeva dejala: »Tudi v naši krajevni organizaciji dobro sodelujemo z vsemi izgnanci in begunci. Starejše izgnance nad 90 let obiščemo in jih obdarujemo s skromnim darilom, voščimo in stisk roke pove vse, solze v očeh in spomini na izgnanstvo so tu. Naša KO DIS tudi vsem umrlim izgnancem prinaša sveče ob krsti in jih s praporom spremljamo k zadnjemu počitku.

V naši KO DIS Raka je na seznamu še 227 članov in Vestnik prejema 159 članov.

Vrstile so razne prireditve DIS širom po Sloveniji. Udeležili smo se jih tudi iz naše KO Raka zlasti ob 65. obletnici izгона Slovencev in 60. letnici vrnitve ter razstave izгона izgnancev v Ljubljani 8. decembra 2005, ki jo je odprl predsednik države dr. Janez Drnovšek.

Bili smo tudi na Bučki na zaključni prireditvi ob 15. letnici delovanja prve krajevne organizacije DIS, ki je bila ustanovljena leta 1991 na Bučki. Povsod smo bili tudi s praporom.

Iz Društva izgnancev Slovenije smo vedno dobro obveščeni za vse pomembne dogodke, ki jih društvo izvaja v korist

članstva. Zato tudi hvala naši predsednici Ivici Žnidaršič, ki je danes tudi med nami. Obveščeni smo tudi pravočasno o vseh prireditvah, knjigah in brošurah, ki jih izdaja DIS. Danes boste lahko vsi, ki še nimate druge knjige Spominov in pričevanj, to tudi dobili. V knjigi je 193 izgnancev in beguncev napisalo svoje spomine, objavljenno je več kot 100 fotografij lagerjev in iz življenja v izgonu. Objavljeno je tudi 46 pesmi, ki so nastale v času izgnanstva in begunstva. V knjigi je toliko zanimivosti, da je škoda, da je ne bi imeli vsi izgnanci.

Pomembno je, da smo tudi v Krajevni organizaciji razvili prapor, ki ga dobro uporabljamo na prireditvah, žal pa tudi prevečkrat ob žalostnih trenutkih, ko nam umrejo člani.

Hvala vsem, ki ste sodelovali pri pripravi današnjega občnega zbora in hvala izvajalcem kulturnega programa; predsedniku Krajevne skupnosti Raka, ki nam je dal prostor in nudil vso pomoč, Justinu Molan pri vodenju programa, Jožici Čelesnik za vodenje zbora, predsedniku Društva upokojencev Rake Jožetu Hriberšku.

Anica Žabkar se je posebej zahvalila Zdenki Kaplan za organizacijo izleta maja 2006, da je lahko obiskala kraj izgnanstva, v katerem je preživela 4 leta. Dejala je, da je v strašni stiski in bolečini zajokala kot majhen otrok, ob taborišču, naslonjena na zid.

Čestitala je Ivici Žnidaršič, ki so jo bralci Naše žene proglasili za dobrega človeka leta 2005 in se ji zahvalila za njeno požrtvovalno delo pri uveljavljanju pravic slovenskih izgnancev in beguncev ter ohranjanju spomina na tragične dogodke iz druge svetovne vojne.

Anica Žabkar

Program dela KO DIS Raka za leto 2006 in 2007

1. Udeležili se bomo skupščine Društva izgnancev Slovenije, ki bo 20. septembra 2006.
2. V odboru bomo proučili sklepe skupščine DIS, ki jih bodo sprejeli delegati krajevnih organizacij in se dogovorili, pri katerih skupnih nalogah bomo sodelovali: razne prireditve, posveti, seminarji.
3. Organizirali bomo udeležbo na osrednji prireditvi ob dnevu izgnancev.
4. Obiskovali bomo starejše, osamele, invalidne in bolne člane ter jim pomagali skladno z možnostmi. Obiski ob jubilejih, obveščanje socialne in patronažne službe ter Rdečega križa.
5. Skladno z interesi bomo v letu 2007 organizirali kakšen izlet.
6. Skrbeli bomo za pobiranje članarine za leto 2007 in prispevkov za Vestnik DIS, prav bi bilo, da bi vsi člani redno plačevali članarino in prispevek za Vestnik, ki bi ga moral imeti vsak član oziroma vsaka izgnanska družina.
7. Prizadevali si bomo, da bi včlanili v našo organizacijo čim več svojcev, to je sinov in hčera, vnukov in vnukinj izgnancev in beguncev, pa tudi drugih sorodnikov.
8. O našem delu bomo poročali v Vestniku DIS.

. Izleti . Izleti . Izleti . Izleti . Izleti .

Izlet KO DIS Dobova

Na načrtovani izlet se nas je podalo samo 58, ker avtobus ni imel več sedežev. Zaradi te omejitve sta morala izostati dva poverjenika in prepuštili sedeža svojim članom, ki so se naknadno javili. Izlet je bil v torek 18. 7. 2006. Moram še to reči, da je bil avtobus čisto nov in mi smo bili prvi potniki. Prvo smo se napotili na ogled hlevov pri gradu Rajhenburg, kjer je bil začetek naše odisejane izgnanstva. Hlevi še niso urejeni kot muzej, kljub temu je bila to učna ura za mlajše izgnance, predvsem pa za pridružene člane. Ko smo lahko poslušali starejše, ki se še vsega spomnijo in so nam razlagali, kje je katera družina spala na slami – »nekateri so bili nameščeni v barakah ob hlevih.« Od tu smo se odpeljali proti Celju, v znani gostilni pred Celjem smo imeli enourni postanek, da smo lahko popili kavico in

pojedli hrano, ki smo jo po stari navadi imeli s sabo. Tudi nekaj litrov vina nam je uspelo izprazniti. Nato smo veselo nadaljevali pot do Šmartinskega jezera, ki nam je bil tudi cilj. Pod vasjo Loče je Čolnarna, kjer so nas pričakali z obilnim kosilom. Po kosilu in ogledu jezera je po nas iz pristana priplula Jezerska kraljica, na katero smo se vkrcali. Pluli smo več kot eno uro po jezeru in si ga ogledovali z vso prelepo okolico. Ker je bila žeja po kosilu velika, je ladijska natakara imela veliko dela, da nam je vsem postregla. V pristanu ladje smo si lahko kupili razglednice, pojedli sladoled, popili kavico in še in še. Veseli in zadovoljni smo odpuli do Čolnarne, kjer so nam postregli z zavitki, in se nato odpeljali do Olimja, kjer smo obiskali malo pivovarno in gostišče Haler. Z izletom smo bili vsi zadovoljni.

BB

Člani KO DIS Dobova so si med izletom ogledali tudi obnovljeno ostrešje in strehe zbirnega taborišča za izgon Slovencev – hlevov pri gradu Rajhenburg. (Foto: BB)

Spomenik Edvardu Rusjanu

Izgnanci iz KO DIS Dobova smo bili povabljeni na slovesnost ob dnevu vojašnice SV Cerklje ob Krki, 15-letnice samostojnosti Republike Slovenije in odkritju spomenika prvemu slovenskemu konstruktorju in letalcu Edvardu Rusjanu, rojenemu pred 120 leti in nesrečno preminulemu pred 95 leti na letu v

Beogradu. Udeležili smo se tudi letalskega mitinga Slovenskega vojnega letalstva in protizračne obrambe SV. Po končanih preletih in pokazanih vajah protizračne obrambe smo bili vsi povabljeni na vojaški golaž, cviček in drugo ob zvokih narodnozabavnega ansambla.

Branko Bogovič

Člani KO DIS Dobova ob spomeniku prvemu slovenskemu letalcu Edvardu Rusjanu (Foto: BB)

Priprave na izlet v kraje izgnanstva

Komisija za stike s kraji izgnanstva želi organizirati izlet v kraje izgnanstva v letu 2007, zato dajemo ta razpis, na katerega se lahko prijavite kam bi želeli. Prosimo, da napišete taborišče, kraj in bližnje večje mesto. Sami smo pripravili 3 variante:

1. Sevnica-München-Mühlhausen-Waltershausen (dve prenočitvi)
2. Ljubljana-Maribor-Dunaj-Praga-Dresden-Leipzig (dve prenočitvi)
3. Sevnica-München-Berlin-Templin (tri prenočitvi)

Po vaših željah pa bomo lahko napravili čisto novo smer. Zelo bomo zadovoljni, če bo veliko novih prijav. Prijave pošljite na naslov: **Društvo izgnancev Slovenije, Komenskega 7, 1000 Ljubljana, in to do 25. novembra 2006**, v decembrskem Vestniku pa bo dokončno obvestilo.

Vse informacije lahko dobite po telefonu 031 589-117

Zdenka Kaplan, predsednica komisije

Na Rabu

V juniju smo šli na izlet na otok Rab, kjer je bilo med 2. svetovno vojno italijansko koncentracijsko taborišče, skozi katero je šlo preko 15.000 ljudi, od tega kar dve tretjini Slovencev. V neznosnih in neživiljenjskih razmerah je našlo tu poslednji dom 4.641 taboriščnikov in med njimi je bilo kar precej svojcev naših članov, zato tudi odločitev, da obiščemo spominski park na Kamporju. Že na začetni postaji je bilo videti, kam gremo, o čemer so pričali šopki cvetja, sveče in lovorov venec.

Na otoku nas je čakala vodnica, Slovenka Slavica, doma iz Polhovega Gradca, ki nas je vodila po otoku in nam nanizala kup zanimivosti. Projekt celotne ureditve pokopališča je izdelal Slovenec, prof. ing. arhitekture Edo Ravnikar, mozaik pod kupolo z dvema vazama pa je delo prof. Marija Preglja in predstavlja prizore vojne in življenja v svobodi. Na plošči v zidu je napis v slovenščini:

»Slava vam, ki ste z ognjem v srcu in s prezirom v očeh bičani in zakovani strahovali okupatorja tirana.«

Mi smo se ustavili ob osrednjem spomeniku, kjer je naša delegacija položila venec in

kjer smo prižgali sveče. Spontano se je razvila kratka komemoracija, naša članica – zborovodkinja Natalija iz Jevnice, pa je usmerila naše glasove, da je tiho zavela Slovenska lipa nad grobovi naših dragih. Ko smo zapuščali pokopališče, je tu pa tam ob ploščici s slovenskim imenom gorela sveča, ali pa je napis krasilo cvetje. Vsi pa smo zapuščali to Mesto mrtvih globoko prizadeti, saj smo se v vročem junijemskem dnevu spraševali, kakšno trpljenje je bilo živeti pod šotorskimi krili, brez vode, hrane, na odprtem soncu, ob težakem delu, in takrat smo tudi mi spoznali, kaj je bil Rab. Na Rab smo prinesli tudi vrečko slovenske zemlje kot simbol svobode, njim nedosegljive, in jo potresli po grobovih. Vodnica nam je povedala, da domačini neradi govorijo o taborišču, ker jim spomini na grozote pač niso v ponos, da se je kaj takega dogajalo v njihovi neposredni bližini. Neki domačin, ki je bival med vojno nad taboriščem, od koder je imel lep razgled na dogajanje za bodečo žico, je povedal, da so mrtve nosili iz taborišča na pokopališče vsak dan točno opoldne.

Marija Kuhar

Člani KO DIS Vič-Rudnik pred osrednjim spomenikom v spominskem parku v Kamporju na Rabu (Foto: B. Završan)

Izlet KO DIS Grosuplje

Letos 6. maja je KO DIS Grosuplje organizirala zanimiv izlet v Zasavje, kjer smo obiskali zgodovinska gradova v Sevnici in Brestanici.

Člani so s seboj lahko vzeli po enega svojca, nekateri vnuka, da bodo tudi oni seznanjeni s trpljenjem izgnancev med drugo svetovno vojno.

Iz Grosuplje smo se odpeljali proti Trebnjemu in nato po Mirnski dolini v Sevnico. Na Sevnškem gradu smo si ogledali muzej izgnancev in druge zanimivosti gradu.

Po ogledu gradu v Sevnici smo se odpeljali na grad v Brestanici, ki je bil s svojimi hlevi leta 1941 eno največjih zbirnih taborišč za izgon Slovencev. Ob ogledu razstave v muzeju o izgnancih so se člani spominjali težkih časov v taboriščih.

Izleta se je udeležila nekaj več kot polovica članov in bili so zelo zadovoljni.

A. Kovačič,
predsednik KO

Člani KO DIS Grosuplje na izletu in ogledu razstav na gradovih v Sevnici in Brestanici (6. 5. 2006)

. Jubileji . Jubileji . Jubileji . Jubileji .

Ana Macur, najstarejša članica KO DIS Polje ob Sotli-Buč

Sto in eno leto je minilo, odkar je desetega julija 1905. leta prirojala na svet Ana Macur, rojena v kmečki družini Zimšek v Brezovcu nad Poljem ob Sotli. Kot častno članico naše KO DIS smo jo obiskali na ta dan na njenem domu v Podčetrtku, kjer živi s hčerko Anico. Praznovanje je bilo umirjeno, v krogu otrok, vnukov in pravnukov. Na praznovanju ni manjkala tudi dobra soseda izgnanka

Jožica Dolar, ki jima stoji vsak dan ob strani in jima je v neizmerno pomoč, za kar sta ji obe neizmerno hvaležni. Slavljena ima še zelo dober razum, je optimistična in zelo dobrovoljna, tako da smo ji ob stisku rok napovedali na snidenje prihodnje leto na isti dan, in je dejala, da nas bo z veseljem pričakala.

Ana Babič

Ana Macur je najstarejša članica KO DIS Polje ob Sotli-Buč. Praznovala je 101. leto rojstva.

Počastili smo 80 - letnico rojstva Draga Lupšina

Leta bežijo in člani DIS postajamo iz leta v leto starejši. Številni med nami kljub prestanemu trpljenju v letih izgnanstva in po vojni praznujejo visoke življenjske jubileje. Tem se je letos konec avgusta pridružil tudi predsednik naše Krajevne organizacije DIS Sevnica Drago Lupšina, ki ob tem vodi koordinacijo KO DIS občine Sevnica. Leta 1997 je prevzel vodenje KO DIS Sevnica. Ob tem je bil organizator številnih aktivnosti, ki so prispevale k ugledu KO v občini.

V počastitev njegovega življenjskega jubileja smo se konec avgusta zbrali člani odbora KO na srečanju, kjer smo predsedniku čestitali za jubilej. Na srečanju sta se nam pridružila župan Občine Sevnica Kristijan Janc in član IO DIS Lojze Rupar. Srečanje z jubilentom je popestrila vokalna skupina MPZ Društva upokojencev Sevnica.

Silva Marolt

Drago Lupšina (tretji z leve) je praznoval 80. letnico rojstva

Jubilant Miha Račič – 90-letnik

Miha Račič, član KO DIS Leskovec, je bil rojen 23. 8. 1916 na Vihrah. Z drugimi vaščani domače vasi je bil leta 1941 izgnan v Nemčijo. V izgnanstvu je okusil težko in poniževalno življenje kar v treh taboriščih. Delal je pri različnih kmetih – pa tudi v tovarni usnja. Pravi, da je bilo njegovo življenje eno samo trpljenje. Z ženo Jožefo sta imela

dva sina in hčerko – pri kateri zdaj oba živita v Artičah. Miha je zelo bolan. Zanj in za ženo skrbi hčerka Štefka. Našega jubilanta so obiskali predsednik KO DIS Franci Žičkar, podpredsednica Anica Baznik in poverjenik Franci Urbanč.

Zdenka Žičkar

Od leve: Anica Baznik, Franci Žičkar in Franci Urbanč pri jublantu Mihi Račiču (23. 8. 2006)

Predsednik KO DIS Srednja Dobrava Alojz Vidic 80-letnik

Leto 1926 je bilo posebno leto. Rojevali so se pomembni ljudje, med njimi tudi naš predsednik, Alojz Vidic. Rojen je bil 21. junija 1926 na Zgornji Dobravi. Otroštvo mu ni bilo posuto z rožicami. Ko je okupator izgnal 46 družin iz Dobrave, so bili med njimi tudi Vidičevi. Po letih trpljenja so se vrnili domov, na žalost brez očeta.

Vendar jekleni Lojz ni klonil. Na Zgornji Dobravi si je ustvaril družino in prijeten dom. Toda spet je zla usoda posegla vmes. Ostal je brez skrbne in dobre žene Marice. Ob strani mu stojijo otroci in vnuki. Veliko let zdravja, Alojz Vidic! Da bi bil še veliko let na čelu naše KO DIS.

Mihaela Šlibar

Alojz Vidic – 80-letnik

Naš stoletnik

Sedmega julija 2006 je praznoval 100. rojstni dan Ivan Likavec iz Ormoža, ki je najstarejši član KO DIS Ormož.

To je bil poseben dan našega, še vedno zelo vitalnega in nadvse dobro razpoloženega stoletnika, kajti stotega rojstnega dne ni praznoval sam, ampak v krogu žene, otrok, sorodnikov in prijateljev ter znancev. Njihov dom bi postal kaj kmalu pretesen za številne obiskovalce, ki so hoteli stoletniku osebno stisniti roko in izreči čestitke.

Naš stoletnik je bil kljub številnim obiskom, nadvse dobro razpoložen in še vedno poln humorja.

V pogovoru s svojimi častilci se je zelo dobro spominjal težkih časov v preteklosti, predvsem nikoli ne bo izbrisan grenak spomin na leta v taborišču Dachau.

Pozno jesen življenja preživlja s svojo še vedno vitalno ženo Miro v prijaznem domu, v idiličnem okolju. Svoj prosti čas preživlja na vrtu, kjer je še vedno zelo aktiven pri vrtnih opravilih.

Člani naše KO DIS mu ob njegovi stoletnici kličemo še na mnoga leta.

Slavica Šumak
KO DIS Ormož

Ivan Likavec iz Ormoža

IZVRŠNI ODBOR DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

Predsednica:

Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:

Jože Križančič, Ptuj

Janez Komljanec, Slovenj Gradec

Člani:

Ivan Babič, Buče

Emilija Držanič, Brežice

Sabina Godnič, Komen

Tomaž Hočevár, Koper

Milan Jazbec, Ljubljana

Zdenka Kaplan, Novo mesto

Lojze Kranjc, Radovljica

Marija Kuhar, Brezovica/Lj.

Albin Pražnikar, Izlake

Alojz Rupar, Boštanj

Jožica Stezinar, Brežice

Anka Tomišek, Ljubljana

Malka Veler, Slovenska Bistrica

Franci Vidmar, Žalec

Alojz Voščun, Lendava

Davorin Zdovc, Maribor

Franc Žičkar, Leskovec

Marija Žnidar, Kamnik

NADZORNI ODBOR

Mira Zalar, Maribor – predsednica

Janez Blas, Sevnica

Anton Žmavcar, Slovenska Bistrica

ČASTNO RAZSODIŠČE

Ivan Gole, Trebnje – predsednik

Inka Gorečan, Ljubljana

Olga Kamenov, Ljubljana

Jožef Pograjec, Polšnik

Štefanija Žalec, Ljubljana

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:

Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:

Jože Križančič

Lektorica:

Alenka Lokar Blatnik

Tisk:

Tiskarna Skušek

Naslov:

Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Komenskega 7
telefon: 01 - 434 48 80
telefaks: 01 - 434 48 80
email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:

02222-0010570920
Nova Ljubljanska banka

Umrli člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
-----------------------	---------------	-------------

KO DIS Artiče

Jožef DERNAČ

01. 08. 1926 25. 08. 2006

Franc RODMAN

20. 04. 1926 28. 07. 2006

KO DIS Boštanj

Agata KUCHAR

04. 02. 1914 01. 08. 2006

Ana ZUPANČIČ

19. 07. 1925 18. 08. 2006

KO DIS Bučka

Marija KRAŠOVEC

07. 05. 1913 19. 02. 2006

Martina MLAKAR

10. 11. 1931 13. 09. 2006

Alojz NOVAK

27. 01. 1939 10. 10. 2005

Jožefa GREGL

12. 01. 1926 05. 10. 2006

KO DIS Branik

Dragica BIRSA

06. 06. 1913 12. 06. 2006

Sabin BIZJAK

17. 05. 1941 27. 06. 2006

KO DIS Celje

Dragica KANDOLF

29. 02. 1932 18. 09. 2006

Božo LUKMAN

1926 08. 2006

Pavla ŠUŠTARŠIČ

21. 01. 1906 23. 08. 2006

KO DIS Globoko-Pišece

Anton CIRNSKI

15. 02. 1917 16. 08. 2006

Antonija ČRNELČ

03. 05. 1920 05. 2006

Ljudmila KRAJNČIČ

07. 05. 1929 26. 08. 2006

Martin MALUS

20. 07. 1922 18. 06. 2006

Franc VERSTOVŠEK

1922 14. 06. 2006

Franc ZEVNIK

26. 01. 1924 16. 07. 2006

KO DIS Gornja Radgona

Anton RITLOP

20. 09. 1929 26. 08. 2006

Konrad TRATNIK

12. 02. 1935 13. 03. 2006

KO DIS Kamnik

Anton MATIČIČ

1924 07. 2006

KO DIS Komen

Stanislav BANDELJ

15. 11. 1921 04. 05. 2006

KO DIS Leskovec

Alojz COLARIČ

23. 10. 1931 08. 08. 2006

Mirko JUDEŽ

23. 03. 1931 05. 07. 2006

Alojz PACEK

13. 02. 1931 26. 07. 2006

Jože PLANKAR

24. 08. 2006 22. 07. 2006

Franc ŠTEFANIČ

05. 05. 1939 28. 09. 2006

Danica TURK

19. 07. 1943 11. 07. 2006

Marija TURŠIČ

05. 01. 1927 29. 07. 2006

Drago VEGELJ

05. 11. 1930 23. 07. 2006

KO DIS Ljubljana Šiška

Anton OBERČ

11. 05. 1922 07. 07. 2006

Alojzija TOMAŽIN

16. 05. 1923 31. 01. 2006

Marija VOLAVŠEK

05. 06. 1931 12. 08. 2006

Ivan ZAKOVŠEK

08. 02. 1932 14. 03. 2006

KO DIS Ljubljana Vič Rudnik

Štefanija MOČNIK

20. 12. 1914 09. 2006

Janez SKOPEC

14. 08. 1922 18. 08. 2006

Stane VINTAR

- 05. 06. 2006

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
-----------------------	---------------	-------------

KO DIS Občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi,

Ribnica na Pohorju, Vuzenica

Franc GRUBELNIK

24. 04. 1935 30. 09. 2006

Avgust PEČOVNIK

22. 04. 1937 19. 08. 2006

Marija PETRUN

28. 12. 1932 30. 08. 2006

KO DIS Polšnik

Štefanija GOLOB

05. 12. 1925 22. 06. 2006

KO DIS Ptuj

Franc BEZJAK

2004

Franc FEMEC

10. 2005

Peter ILEC

08. 2005

Franc JEMEC

2004

Nežika MERC

06. 10. 2005

Branko VOLJČ

22. 12. 2005

KO DIS Radeče

Slavica ANDERLIČ

10. 10. 1942 22. 07. 2006

Anton GLAVAN

24. 3. 1924 03. 08. 2006

KO DIS Radovljica

Ana CILENŠEK

28. 10. 1941 30. 05. 2006

Helena PRISTAVEC

05. 04. 1906 14. 06. 2006

KO DIS Polje ob Sotli-Buč

Štefka DOBRAVC

01. 12. 1931 21. 06. 2006

Jože POČIVAVŠEK

17. 03. 1929 15. 06. 2006

Avgust PRISTOVŠEK

01. 07. 1925 08. 08. 2006

Terezija ŠTEFANČIČ

20. 09. 1930 26. 08. 2006

KO DIS Slovenj Gradec

Bogoljub CERJAK

24. 11. 1936 20. 08. 2006

KO DIS Šentjanž

Marija OREŠNIK

14. 03. 1926 22. 04. 2006

KO DIS Šentjur pri Celju

Terezija KOTNIK

19. 09. 1914 26. 07. 2006

Cene VIDA

17. 05. 1923 30. 09. 2006

KO DIS Škofja Loka

Pavlina BIČEK

29. 03. 1913 21. 12. 2005

Lojzka JESENOVEC

07. 06. 1921 16. 03. 2006

Nada KAŠMAN

27. 05. 1922 08. 06. 2006

Rafael KAVČIČ

20. 10. 1940 10. 04. 2006

Vida KOPČAVER

17. 05. 1929 31. 03. 2006

Ernest LOTRIČ

14. 02. 1926 17. 06. 2006

Slavica PENTEK LOTRIČ

02. 09. 1921 07. 06. 2006

Franc POTREBUJEŠ

01. 10. 1937 11. 07. 2006

Marija SITAR MOČNIK

07. 06. 1921 16. 03. 2006

KO DIS Št. Jurij pod Kumom

Franc LAZAR

01. 12. 1928 19. 08. 2006

KO DIS Trbovlje

Jernej BAJDA

08. 08. 1920 31. 07. 2006

KO DIS Čatež ob Savi

Janez BUDIČ

12. 12. 1913 01. 10. 2006